

19. Telefon: 18-00. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félre 12, egészévre 20 dollár. —
Hirdetések díjszabás szerint. — Az
„ÚJ KELET” a transilvániai és
bánati zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkeink utányomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő, Re-
dactor responsabil-Felelős szerkesz-
tő: Jámhor Ferenc, Administrator
delegat si girant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre, Proprie-
tar-tulajdonos: Fraternitas S. A. E.
de Editura, Registrul publicatiunilor
perioadice No. 43, Dos. 889, 1938.
Tribunalul Cluj, Secția III.
Péntek, augusztus 18.
1938—5699. Elul 3.
XXII. évfolyam, 185. szám.

ZSIDÓ NAPILAP

Csáky István gróf ismét tárgyalta Ribbentroppal

A Völkischer Beobachter igyekszik bizonyítani, hogy Magyarország hű maradt a tengelyhez. Hírek a magyar kormányzó római és berlini utjáról

Napról-napra élesebbé válik a lengyel-német viszony

Magyarország az utóbbi napok eseményei-
nek éles reflektorfényébe került azokban a
híradásokban, amelyek a nemzetközi válság-
ból való kibontakozás lehetőségeit latolgatják.
A francia, de különösen az angol sajtóban
különböző híradások láttak napvilágot Ma-
gyarország és a tengelyhatalmak viszonyával
kapcsolatosan. Jelentették, hogy Csáky Ist-
ván gróf és a Ribbentrop első salzburgi ta-
lálkozása alkalmával a német külügyminisz-
ter katonai szövetség megkötését kívánta a
magyar kormánytól, ez azonban a kívánság
teljesítését megtagadta. A továbbiakban tu-
ni vélte a nyugati sajtó, hogy német részről
gyakorlatilag Magyarországra, meg-
szállást helyeztek kilátásba és azt kívánták,
hogy Magyarország biztosítson konfliktus
esetében szabad felvonulási jogot a német
hadereiknek. Végül lanszirozták azt a hír-
t is, hogy Osztrákia sorsára kívánja hagyni
Magyarországot, teljesen a németeknek en-
gedve át a politikai befolyásuk érvényesíté-
sét.

Mindezeket a híreket német és magyar
részről egyaránt megcáfolták. A német táv-
írti iroda különösképpen igyekezett az an-
gol híradásokat olyképpen beállítani, mint
amelyek a Magyarországi és a tengelyhatal-
mak közötti hagyományos jó viszony meg-
zavarását célozza. Kétségtelen, hogy az adott
esetben a híreket s cáfolatot egyaránt a kellő
femtartással kell fogadni. Az utóbbi napok-
ban magyar részről több olyan megnyilatko-
zás is történt, amelyek arra mutatnak, hogy
a magyar külpolitika orientálódásának kér-
dése beható mérlegelés és aggodalom tárgyát
képezi a magyar politikai vezetők körében.
Magyarország külpolitikai hovatartozását
az utóbbi időben általában elintézték kérdé-
sek tekintették. Az ismételt német-magyar
és olasz-magyar barátsági megnyilatkozások-
on túl Csáky külügyminiszter kihangsúlyozta
néhány héttel ezelőtt Magyarországnak a
tengelyhez való szilárd barátságát. A ma-
gyar állam geopolitikai és stratégiai helyzete
az orientálódást többé-kevésbé kézen-
kormányozta, épp úgy, mint az a támogatás,
amelytől főleg olasz részről Ruszinszkó és
Szovákia egy részének megszerzésében élve-
zett. Az olasz-magyar viszony hagyományo-
san barátságos volta mellett az Anschluss
után a Harmadik Birodalom közvetlen, ha-
lalmas és figyelembeveendő szomszédja lett
Magyarországnak.

Másrésztől azonban nem szabad szem elől
télvezni a magyar politika vezetői és a
közvélemény tekintélyes részének azt a tö-
rekvést, amely mélyeséges történelmi hagyó-
mányokba gyökerezve igyekszik a magyar
állam függetlenségét biztosítani. Eckhardt
Tibor, a magyar kigazdapárt vezetője, frap-
pans módon adott kifejezést ennek a töre-
kvésnek minapi cikkében, hangsúlyozva, hogy
a tengelyhez való politikai barátság nem
jelent, nem jelentheti a magyar politika
monopóliumának kiszolgáltatását is. Őva in-
tette Eckhardt a magyar kormányt attól,
hogy esetleges előnyök ígéretei alapján koc-
kázatos kalandba ragadják Magyarországot,
mert Európa érdekeit Magyarország nemzeti
törekvései fölül kell helyezni.

Hasonló értelemben beszélt Sigray Antal
gróf, a magyar legitimisták vezére is.
Ezek a megnyilatkozások éppen azért szimp-
tomatikusak, mert akkor hangzanak el, mi-
dön Csáky István gróf nyilván sorsdöntő
tárgyalásokat folytat Németországban a
danzigi kérdés megoldásával kapcsolatban.
Egészen bizonyos, hogy a megnyilatkozások
nem egyéni véleményeket fejtenek ki. A ma-
gyar kormány állásfoglalásában nem jelen-
tőlegesen szerepet játszik az, hogy Magyar-
országot Lengyelországhoz történelmi barát-

ság fűzi. Ez nemcsak a közös lengyel-ma-
gyar határ megteremtése alkalmával juttott
viharos formában kifejezésre, de a lengyel
és magyar vezetők legújabb megnyilatkozá-
saiban is. Egyrészt Beck lengyel külügy-
miniszter hangsúlyozta, hogy a lengyel-ma-
gyar barátság zavartalan és szilárd. Más-
részt — a bucaresti Capitala lap szerint —
Eckhardt Tibor, aki az elmúlt héten London-
ban járt, Horthy kormányzó azon üzenetét
tolmácsolta angol politikai körök előtt, hogy
amíg ő áll az állam élén, Magyarország nem
fog Lengyelország ellen háborút viselni.
Eckhardt londoni útja éppúgy feljegyzésre-
méltó fázisa ennek a kérdésnek, mint az,
hogy a budapesti angol követ az elmúlt

szombaton négy óra hosszat tanácskozott
Teleki Pál magyar miniszterelnökkel. Ilyen
előzmények után Csáky külügyminiszternek
a Ribbentroppnál tett második látogatása és
Hitlerrel való újabb találkozója különös je-
lentőséggel és érdekességgel bír. Az utóbbi
időben nem egyszer kifejezésre jutott a kis-
államok azon kívánsága, hogy a nagyhatal-
mak egymásközötti vetélkedésében megöriz-
zék semlegességüket és függetlenségüket.
Alighanem ez a szempont komoly meggon-
dolások elé állította a magyar külpolitika
vezetőit is, akiknek elhatározása esetleg a
dunai államok megbékélése felé nyitná meg
az utat éppen e válságos és sorsdöntő ese-
mények kapcsán.

Csáky Hitlernél és Ribbentroppnál

Salzburg, augusztus 17. Gróf Csáky Ist-
ván Magyarország külügyminisztere, aki
dr. Frick német belügyminiszterre vendé-
ge volt és három napot töltött ennek Leo-
poldskroni kastélyában, tegnap vendégül-
tője kíséretében Salzburgba érkezett és
ma délelőtt fél 12 órakor újabb látogatást
tett a fuschli kastélyban Ribbentrop kül-
ügyminiszternél. A Havas ügynökség je-
lentése szerint Csáky és Ribbentrop dél-
utón Obersalzburgbe utaztak, ahol együt-
tes kihallgatónak jelentek meg Hitler kan-
cellár előtt.

Csütörtökön este Frick doktor diszva-
csorát adott vendége tisztelőre.

Budapest, augusztus 17. Csáky és Rib-
bentrop újabb találkozását a tegnapi nap
legfontosabb politikai eseményének minő-
síti a „Magyar Nemzet”. A lap rámutat
arra, hogy a német sajtó megcáfolta a né-
met részről Magyarországra gyakorolt
presszió hírét, majd azon véleményének
ad kifejezést, hogy a közeli napokban
újabb magyar-német megbeszélések lesz-
nek.

Horthy elutasította a német-magyar szerződést

London, augusztus 17. (Rador.) A News
Chronicle berlini tudósítója szerint Horthy
Magyarország kormányzója elutasította
Hitler ajánlatát magyar-német szövetségi
szerződés aláírására. A lap szerint az aján-
latot Csáky grófnak tették meg Salzburg-
ban.

Horthy Rómába és Berlinbe utazik

Berlin, augusztus 17. A Havas magán-
értésülése szerint Csáky magyar külügy-
miniszter tegnap hosszabb megbeszélést
folytatott Ribbentrop német külügyminisz-
terrel a Salzburg melletti fuschli kastély-
ban. A Havas ügynökség szerint lehetsé-
ges, hogy Csáky gróf közelebről Rómába
utazik, ahol Cianoval az olasz-magyar-né-

met viszony kapcsolatos összes kérdéseiről
megbeszélést folytat. Más külföldi lapok
értésülése szerint nincs kizárva, hogy
Horthy magyar kormányzó is Rómába
utazik, közben pedig esetleg Berlinbe is el-
utazhat.

A dunai államok összefogása

Budapest, augusztus 17. A IV. Károly
volt magyar király emlékére rendezett ti-
hanyi ünnepségeken gróf Sigray Antal
hangzottatta, hogy Európa helyzete szük-
séggé teszi a dunavölgyi népek szövet-
ségbe tömörülését és ebben Magyarország
csak mint szabad állam vehet részt. Ma-
gyarország a maga önállóságát bárki ellen
is fegyverrel fogja megvédelmezni.

Magyarország és a tengely

Berlin, augusztus 17. A német sajtó be-
hatóan foglalkozik a Magyarországgal ka-
pcsolatosan külföldön származó kelt hírekkel.
A lapok egyöntetűen leszögezik, hogy ku-
darccal fog járn minden olyan kísérlet,
amely Magyarországot és Németországot köz-
éket akar verni.

A Völkischer Beobachter többek között azt
írja, hogy rendszeres zavarteltő hírek jelen-
nek meg Magyarországról, aki bizonyos von-
zalmat táplál Lengyelországra iránt. A kut-
mérgezők minden cselekvést felhasználnak,
arra, hogy Magyarországot eltávolítsák Né-
metországtól. Csáky magyar külügyminisz-
ter csak néhány héttel ezelőtt tett tanusa-
got a Németország iránti barátságáról.

Minisztertanács Budapest

Budapest, augusztus 17. A magyar kor-
mány csütörtökön minisztertanácsot tartott,
amelyen a zsidótörvény végrehajtási utasítá-
sáról, valamint az aktuális külpolitikai kér-
désekről folytattak megbeszélést.

Német cáfolat

Salzburg, augusztus 17. A Havas távirati
iroda jelenti, hogy illetékes berlini körök
semmit sem tudnak Csáky és Ribbentrop
újabb tanácskozásáról.

Kölcsönös retorziók a német-lengyel határon

Varsó, augusztus 17. (Rador.) Válaszké-
pen arra, hogy a német hatóságok Opolnál,
Rybnic területén augusztus 14-én minden
indokolás nélkül lezárták a határt a kis for-
galom számára, a lengyel hatóságok hasonló
intézkedést tettek egész Felső-Szilézia hatá-
rai mentén. A lengyel hatóságok közlik, hogy
ezt csak akkor hatálytalanítják, ha a német
hatóságok visszavonják, vagy elfogadható in-
dokolást közölnek a Rybnic környéki forga-
lom felfüggesztéséről.

Berlin, augusztus 17. A Havas ügynökség
jelentése szerint a német sajtó rendkívül éle-

sen reagál a lengyel hatóságok által Felső-
Sziléziában fogantatosított megszorító intéz-
kedésekre. „Terror Felső-Sziléziában”,
„Riasztó hírek Kattowitzból” és hasonló cí-
mek alatt számolt be a legutóbbi incidensek-
ről a 12 Uhr Blatt, ismételten megadva a
jelt a lengyelellenes támadásoknak. A lap
szerint a lengyel hatóságok felfegyvereztek
néhány ezer lengyel felkelőt, akik szörnyű
terrort fognak gyakorolni a lefegyverzett né-
metekkel szemben.

(Folytatása a 3-ik oldalon)

Tíz év előtt...

Tel-Aviv, augusztus közepén.

Tíz év előtt, a zsidó számitás szerint stil-
szerűen a gyászos Áv hónapban, a polgári
időszámítás szerint 1929 augusztus 23-tól
29-ig, tehát kerek egy héten át, temérdek
zsidó vér folyt Palesztinában. Felolvalt arab
hordák megtámadták az ugynevezett „ régi
jisuv” két központját, Hebront és Szafedet
és halomba gyilkolták a védtelen asszonyo-
kat, gyermekeket, véneket. Hebronban 60
zsidót mészároltak le, jesivát, kórnázát,
tempomot romboltak szét. Szafedben 45
zsidó adta meg az árát, hogy hitt az arabok
jószomszédóságában és az angol hatóságok
öberségében. Hat zsidó mezőgazdasági tele-
pet is elpusztítottak a fellázadt arabok, akik
Jeruzsálemben, Jaffában szintén nedkrugtat-
tak a zsidó lakosságoknak. Vegerdeményben
133 zsidó halott és 339 zsidó sebesült maradt
a csatatéren. A hivatalos statisztika ezenki-
vül 116 halottról és 232 sebesültről tud az
arabok táborában. Ezekkel többnyire a ka-
tonaság, rendőrség golyóit végezték.
A nagy vérontás, pusztítás láttára meg-
mozdult a hivatalos angol apparátus. Viz-
sgáló bizottság szállott ki sir Walter Shaw
vezetésével Palesztinába és 3 hónapon át ku-
tatta a kilengések okait.

Egyébként nem ez volt az első eset, hogy
Palesztina földjén, az angol védelem és az
állítólagos angol támogatás mellett épülő
zsidó otthon területén, zsidó vér folyt. Es
nem ez volt az első eset, hogy a zsidók ellen
irányuló lázongások okainak kivizsgálására
angol politikusok jelentek meg a Szentföld-
dön. De a korábbi zavargások — az 1920 év-
beli, áprilisi jeruzsálemi arab roham, vagy
az 1921. májusában kitört jaffai véreng-
zés — nem voltak ilyen ijesztő méretűek.
Továbbá ennél az első két zavargással azzal
is lehetett még esetleg védekezni, hogy a
megszállásra következett első évekre estek,
amikor az angol közigazgatás még nem kon-
solidálódhatott kellőképpen. De az, hogy tíz
évvél az angol uralom után, amikor Anglia
nemcsak a Balfour-deklarációjában, hanem a
népszövetségi megbízás innepélyes vállalása
által is kötelezte magát a zsidó otthon mel-
lett, egy ilyen jól előkészített és jól megszer-
vezett arab pusztítás még lehetséges volt,
legalább is furcsa színben tünteti fel az an-
golor híres közigazgatási képességeit. Nem
vették észre az orruk előtt folyó készülődés-
seket, nem kísérték az arabok mozgólódásait
kellő figyelemmel és semmit sem tettek az
idejében való lefékezésére.

Pedig az arab agitáció élen egy legalább
is gyanús ember állott: Emin Huszeini, akit
1920-ban in absentia — a jó ember idejében
megugrott — 10 éves fogházbüntetésre ítélt
az angol bíróság. Vérontásra igazgatta a töme-
geket, — ez volt már akkor is a büne. Ké-
sőbb Sámuel jóvótából kegyelmet kapott és
mint képzett vallásügyi jogászát kinevezték
muftinak. Vagyis tagja lett annak az óttagu
tanácsnak, amely a Ras el ulemával az élen
a mohamedánok legfőbb vallásügyi hatosá-
gát alkotja Palesztinában és kezeli tekinté-
lyes alapítványi vagyonát. Emin Huszeini
nem érte be ezzel a pozícióval, hanem egy-
uttal és pedig, az előírások formáságok gon-
dos mellőzésével, betelepedett az elmők szék-
be is. Egyszerre két hivatalba csöppent te-
hát és így, az arabok leghatalmasabb embe-
révé emelkedett. Ezenkívül 120 ezer font köz-
pénz ment át a kezén.

Az angol hatóságoknak tudniuk kellett
volna, hogy a rovott multu Emin Huszeini
esküdt ellensége Nagy-Britanniának. (De erra
csak mintegy 10 év múlva értek rá.)
Hogy esküdt ellensége a zsidóknak. Hogy
hivatalos hatalmát arra használja fel, hogy
lázongásokra bujtsa az arab tömegeket. El-
lenakció nélkül türték, hogy a Nyugati fal
1928-ban megbolygatott ügyét úgy állítsa a
tömegek elé, mintha a zsidók a mohamedán
szent helyek kisajátítására törnének — s pe-
dig az angol hatóságok támogatásával.
Ameddig lord Plumer, ez a kemény vén
katoná, intézte Palesztina ügyeit, a mufti
bizonyos tartózkodást parancsolt magára.
Tudta, hogy a tábornokok nem lehet tréfál-
ni. Amikor azonban sir John Chancellor lett

Palesztina főkörmányzója és mellette H. C. Luke a főtisztviselői állásban a palesztinai közigazgatás voltaképpen irányítója, egyre több szabadságot engedélyezett magának és elbarátainak. Chancellorról ugyanis az a hír járt, hogy nem szereti a zsidókat. Lukeről pedig, hogy kikeresztelkedett pesti zsidó. Lukács az igazi neve és hogy a renegátok módjára teli van gyűlölettel a fajtája ellen.

Az arab agitáció mindenestre fellángolt, országsszerte fióktelepei épültek ki és egyre járt az analfabéta tömegek előtt, hogy a vallása, a mecsetei, a szent helyei forognak veszélyben. Pénze is volt bőven ennek a mozgolódásnak, tellett a „vakt” jövedelmekből. Könnnyű szerezni lehetett tehát bandákat szervezni és őket gyilkos számszámokkal ellátni. Terveik végrehajtását az is megkönnyítette, hogy Chanceller jelentéktelenre zsugorította össze a katonai és rendőri erőket Palesztinában. Teljes biztonság hitében ringatózott.

A Shaw-bizottság ráeszmélt ezeknek a bajoknak, hibáknak nagy részére. Azonban mégsem a nekivadott agitációban, az angol közigazgatás kétkulcsosságában s a karhatalom gyengeségében látta a vérontás tulajdonképpeni okát. Hanem az arabság politikai nyugtalanságában, félelmében a zsidó nemzeti otthontól, amelynek építése tényleg, így írták, nem jár annyi gazdasági előnnyel az arabok számára, mint amennyit az országának általában és a zsidóknak szociálisan biztosít. A bizottság — nem egyhangúlag, lord Snell különvéleményt jelentett be — a nem-zsidó testületek jogainak szabatosabb formulázását jelentette tehát a kormányának. Övött a tulzolt zsidó bevándorlástól és egy nem-zsidó tagokból álló tanácsra öhajította volna rábízni a szabályozását. A mezőgazdaság lehetőségeinek szakmai kivizsgálását ajánlta és a megismétlést annak a kormány-nyilatkozatnak, hogy a cionista szervezet nem vehet részt az ország kormányzásában.

A bizottság már jelőre gyanút keltett a zsidó és az angol közvéleményben. Jelentésének publikálása előtt három nagy angol férfi: Balfour, Lloyd George és Smuts táborának közös nyilatkozatában emlékeztették a brit közvéleményt a zsidókkal szemben vállalt szent kötelezettségekre. A zsidóságon pedig a felháborodás vihára száguldozott végig, úgy hogy MacDonald kormányelnök megnyugtató nyilatkozatot látott szükségesnek tenni.

Tetteivel azonban a munkás-kormány továbbra is a Shaw bizottság által kijelölt vágyon haladt. Mindenekelőtt kiküldte sir John Simpson Palesztinába, hogy megejtse a Shawék által ajánlott mezőgazdasági vizsgálatot. Es fellégyesztette a zsidó bevándorlást, míg sir John elkészül a munkájával.

Fokozta a bajt, hogy sir Johnnak nem volt meg a kellő tudományos felkészültsége erre a munkára és nem állottak előkészületek híján statisztikai adatok sem rendelkezésére. Míg a cionisták 16 millió dunámra becsülték a még szabad mezőgazdasági területeket (a Negev nélkül), a főkörmányzó mellett működő mezőgazdasági biztos közel 11 millióig, sir John éppenséggel csak 6,544.000 dunámig jutott el. Ennek az igazán a levegőből merített becsülésnek alapján azonban kisülte, hogy nincs hely a további zsidó telepítés számára. De mondot, ősszeirt még nagyobb korlátoltságokat is. Például kiderítette, hogy jogtalan ujonnan bevándorolt zsidókat kenyérhez juttatni a zsidók által importált pénzzel, ameddig akár egyetlen egy arab is munkanélkül teng. Enyhíti a hibát, hogy nem volt rosszakarata és itt-ott néhány „magánvélemény” javítgatott a hivatalos nyilatkozatain. Intenzív gazdálkodás mellett mégis concedálta 20 ezer zsidó család letelepülési lehetőségét és ráébredt arra is, hogy zsidó tökélmport esetén mégis csak jobb dolguk lesz az araboknak, mint abban az esetben, ha a zsidó pénz teljesen távolmarad az országtól. A munkáskormány azonban eme enyhítések nélkül szögezte le álláspontját a palesztinai problémával szemben. Fehér Könyve, mely Passfield Fehér Könyve név alatt é a köztudatban (Passfield volt ugyanis a gyarmatügyi miniszter) és 1930 októberében jelent meg, szóról szóra leírta a simponi megállapításokat a bevándorlás kérdésében és a földkérdésben. Kijelentette, hogy ütt a törvényhozó testület létesítésének órája és amint a Peel-jelentés megállapította, ki fejezetten tapintatlan volt a zsidó érzelmekekkel szemben. Viszont nagy megértéssel viseltetett az arabok álláspontja iránt.

A parlament egyöntetűen a Fehér Könyv ellen foglalt állást. A zsidó kritika — nem volt nehéz munka — ezekre tépte szét Simpson ugynevezett szakvéleményét. A mandátumbizottság alaposan leposzkondíázta az angol Palesztina-politikát, szemére vetette tervszerűtlenségét és azt, hogy ijeszően engedékeny a multival és a szélsőséges, az orvgyilkosságig menően szélsőséges, arab vezérekkel szemben.

Ez az általános felzúdulás bírta rá MacDonaldot, hogy Weizmann professzortól intézett 1931 február 13-án kelt levelében interpretálja Fehér Könyvet. Ahogy a

Peel-jelentés leszögezi, ez a levél nem jelenti a Passfield-féle Fehér Könyv visszavonását. De előnyösebb értelmet ad végős konkluzióinak. De ha tüzetesen összevetjük a két okmányt — fűzi tovább a szót a Peel-jelentés — kiderül, hogy nem olyan jelentős a kettőjük különbsége, mint ahogyan szétében hiszik. Voltaképpen csak a hangnemben különböznek.

Az arabok mégis „fekete levélnek” nevezetik MacDonald interpretációját. Holott az az igazság — itt megint a Peel-jelentés idézem —, hogy e levél és a közbejött kormányváltozás ellenére, a brit kormányzat apránként megvalósította mindazt, amit a Shaw-bizottság és amit Simpson javasoltak. El-

hangzott az ajánlott politikai nyilatkozat. A bevándorlást szigorubb szabályozásnak vetették alá. Kihangsúlyozták végül, hogy a Jewish Agency nem része a palesztinai kormányának. Egyesegyedül a földkérdésben nem osztották a felelősséget, hogy újabb zsidó letelepülésre nem lenne lehetősége.

A zsidó otthon építése elé tehát áthághatatlannak látszó papíroshegyek tornyosultak. Voltak órák, napok, amikor úgy látszott, hogy a Passfield-Shaw-Simpson triumvirátus lefűkezi a zsidó nemzeti otthon további fejlődését. Megállítja azon a ponton, ahová 1931-ben eljutott.

Tévedtünk. A valóság könnyűszerrel áthágott, nem: átrepült ezeken a gátakon.

Stephen Wise főrabbit kombinálják Weizmann utódául?

Az amerikai delegáció vezére „náci-metódusok” alkalmazásával vádolja a palesztinai adminisztrációt

Jeruzsálem, augusztus 17. A Haarec című tekintélyes palesztinai napilap amerikai jelentése szerint amerikai cionista körökben dr Stephen Wise, az amerikai cionizmus ismert vezérének jelölik meg Weizmann professzor utódjául abban az esetben, ha a kongresszus során felvetődne az elnöki szék utódlásának kérdése. Ismeretes, hogy Stephen Wise bejelentette távolmaradását a kongresszusról, ám e bejelentés igazi oka — írja a Haarec — nem gyenge egészségi állapotában keresendő, hanem abban, hogy az amerikai cionista vezér kerülni akarja a Weizmannnal való harcias szembekerülést eshetőséget.

A Haarec a továbbiak során közli, hogy csak igen kevés amerikai nemcionista vesz részt a Jewish Agency tanácsának genfi ülésén, amelynek a kongresszus befejezése után azonnal össze kell ülnie. Werner Senator dr amerikai küldetése, amelynek főcélja az volt, hogy rábíra az amerikai nemcionistákat a Jewish Agency ülésén való részvételre, eredménytelenül végződött. Májris bizonyos, hogy Edward Jacobs asszony és dr Maurice B. Hexter nem jönnek Genfba. Valószínű — írja a Haarec —, hogy ilyen körülmények között kénytelenek lesznek elhalasztani a Jewish Agency ülését. Az amerikai nemcionisták kívánsága az, hogy ezt az ülésszakot legalább egy esztendővel halasszák el.

Amerikai kritika Anglia ellen

Genf, augusztus 17. Augusztus 13-án tartotta meg Genfben alakuló ülését az amerikai cionista szervezet kongresszusi küldöttsége. Ez alkalommal az amerikai cionista szervezet elnöke, dr Salomon Goldmann rabbi, aki napokkal ezelőtt tért vissza palesztinai tanulmányutjáról, nagy beszédet mondott, amelyben súlyos vádakkal illette a palesztinai angol közigazgatást és szemére vetette, hogy „a zsidó nemzeti otthon országában náciesszközöket használ a zsidók ellen”. A katonai hatóságok — mondotta Goldmann rabbi — korrektt magatartást tanúsítanak, csupán a polgári és rendőri hatóságok folyamodnak a németországi nemzeti szocialistáknak a zsidókkal szemben alkalmazott bánásmódjához. Jeruzsálem uccán angol rendőrök zsidó gyermekekre emelik kezüket. Sőt megtörtént az is, hogy a Jewish Agency intézőbizottságának egyik tagjával, Rav Fischmannal szemben alkalmazták ezt a szégyenletes bánásmódot. Jeruzsálem önegyedében a rendőrség háromszáz, nagyrészt haladottkorú vallásos zsidót hurcolt el lakásaikból és bántalmazta őket. Leveleket és táviratokat cenzurálnak. Az angol kormány árulása mélységesen elkeserítette az egész palesztinai jisivut. A jisivu a kongresszustól várja azokat a határozatokat és cselekedeteket, amelyek hivatottak megakadályozni Angliát a Fehér

Könyv politikájának keresztülvitelében. A jisivu maga is több javaslatot terjeszt a kongresszus elé az angol politika szándékainak meghiusítására vonatkozólag.

A továbbiak során Goldmann kijelentette, hogy az illegális bevándorlásban nem lát előnyt a zsidó országépítés műve érdekében, mert ez a bevándorlás főleg idősebb embereket, nőket és gyermekeket hoz az országba, akik az építőmunka szempontjából nem jöhetnek számításba.

Beszédét Goldmann azzal fejezte be, hogy a palesztinai zsidóság szívesebben vette volna, ha a kongresszust Jeruzsálemben, vagy Tel-Avivban rendezték volna meg Genf helyett. Többek között kockázatot jelent a jisivu számára, ha augusztusban, amidőn a nemzetközi helyzet komplikálódásával számolnak, az összes vezérek elhagyják az országot.

Az ülés egyhangúlag Goldmann rabbit választotta meg az amerikai küldöttség vezetőjévé, míg Margulies Maurice-t a küldöttség titkárává választották.

Autóját egy szikláról a tengerbe vezette egy Olaszországból kiutasított német emigráns

Megkezdődött az olaszországi zsidó nagyvállalatok kisajátítása

Róma, augusztus 17. Az olasz hivatalos lap röviddel ezelőtt rendeletet közölt, mely szerint zsidó vállalatok, amelyek a nemzetvédelemmel kapcsolatban vannak vagy több mint 100 alkalmazottat foglalkoztatnak, az állam érdekében elkozzhatók. A Hivatalos Lap most közli az első eképpen kisajátított cégek lajstromát, amely a következő:

Mayer et Co. papírgyár, Varese (975 személyt foglalkoztat).

Sonnino et Co. cipőgyár Milano (430 munkás és alkalmazott).

Almagia et Co. építészeti vállalkozás Róma (386 alkalmazott).

Amilcare Piperno Alcorso konfekció Róma (145 alkalmazott).

Cavalieri et Co. építészeti vállalkozás Róma (163 alkalmazott).

„Oblcoografia” papírgyár Milano (524 alkalmazott).

Norzi et Co. férfiruhaárúház Turin (106 alkalmazott).

Cezare Vrona et Co. Turin, irógépképv-

Amikor Passfieldék tulajagnak ítélték a zsidó bevándorlást, 4—5000 zsidó lépte át évenként Palesztina határát. 1932-ben 9553-ra, 1933-ban 30.327-re, 1934-ben 42.359-re és 1935-ben éppenséggel 61.584-re emelkedett ez a lélekszám a hivatalos adatok szerint. 1931-ben 174 ezer zsidó lakott Palesztinában. Ma hivatalosan 430.000-re becslik az ottlakó zsidókat. E számok azonban nem tudják kellőképpen kifejezni azt a gyarapodást szellemi és anyagi erőben, ami azóta bekövetkezett.

Ez a tíz év előtti véres eseményeknek és az utánuk következett politikai fondorlatoknak legértékesebb, mert biztató, vizsgálató tanulása. Ben-Yehoua

Genf, augusztus 17. A kongresszust megelőző Mizrahi világkonferencián — amelynek megnyitói üléséről már beszámoltunk — különböző kérdésekben szenvedélyes összecsapásokra került sor a pártvezetőség és a Hapoel Hamizrachi ortodox-vallásos munkáscsoport tagjai között. Igen élénk érdeklődést váltott ki a konferencia résztvevőiből a Mizrahi ama kísérleteiről szóló beszámoló, amely az egységes zsidó vallásos arcvonal megteremtésére vonatkozik. Rabbi Meir Berlin a párt elnöke kijelentette, hogy ezek a kísérletek nem vezettek sikerre, mert a cionista táboron kívülálló Aguda vezetői elvetették a Mizrahi békejavaslatát és nem fogadták el a Palesztinában létesítendő zsidó állam gondolatát sem.

A Wizo világkonferenciájának munkáiülését zárt ajtók mögött folynak. A konferenciához üzenetet intézett Weizmann Chaim professzor is, aki felszólította a világ összes zsidó asszonyait, hogy vegyenek részt a zsidó nép nagy harcában, hogy az angol kormányt a zsidó nemzeti otthon ellen tervezett merényletét meghiusítsák.

Varsó, augusztus 17. Újabb híradások szerint a lengyelországi cionista szervezet kongresszusi delegációja elutazása előtt kihallgatáson jelentkezett a lengyel külügyminiszteriumban. A delegáció tagjai: dr Mose Kleimbaum, a Hajnt főszerkesztője, ing. A. Reiss és S. Seidmann sejmképviselő voltak. A delegáció tagjai a külügyminiszterium magasrangú tisztviselőivel hosszabb eszmecsereket folytattak a különböző politikai problémákról, főleg Lengyelországnak a palesztinai kérdésekhez való viszonyáról. Cionista politikai körökben a kihallgatásnak igen nagy jelentőséget tulajdonítanak.

selet (426 alkalmazott).

Az 1938 november 17-iki rendelet-törvény megtiltotta zsidóknak árja háztartási alkalmazottat foglalkoztatását, de a rendelkezés alól egyéni elbírálás alapján kivételeket engedélyeztek. Több ezer zsidó háztartás részéről nyújtottak be ilyen értelmű kérvényt. Hivatalos jelentés közli most, hogy az összes eddig el nem intézett kérések elutasítottak tekintendők. Eszerint a jövőben ezertől ötezer liráig terjedő büntetés terhe alatt tilos a zsidó háztartásban nemzsidó alkalmazni.

Róma, augusztus 17. (Rador.) A kormány azon rendeletét, aminek értelmében zsidók nem vezethetnek olyan ipari vállalatot, amelyeknek több mint ezer alkalmazottjuk van, olyan értelemben módosították, hogy a szóbanforgó ipari vállalatok felév leforgása alatt adandók át árják-nak. Az átadás megtörténtéig kormánybiztos fogja ellenőrizni a vállalatot.

Párizs, augusztus 17. Ötven olaszországi elmenekült zsidónak sikerült átszöknie a francia határon. Nizzában az emigránsok jelentkeztek a rendőrségen. Itt jegyzőkönyvet vettek fel, majd szabadonbocsátották őket.

Párizs, augusztus 17. A „Pariser Tageszeitung” jelenti Ventimigliából: Egy Németországból származó dúsgazdag emigráns, Löwenstein asszony Ventimigliában feltűnéskeltő körülmények között követett el öngyilkosságot. Löwenstein asszony hosszabb olaszországi tartózkodás után váratlanul kiutasítási parancsot kapott. Az asszony pénteken délután felöltötte legszebb esti toalettjét, feltette összes drága ékszereit, majd luxusautóján Grimadiba utazott, a kocsit egy a tengerbe nyuló sziklára vezette és kocsijával együtt a tengerbe zuhant.

Az oradeai Szilágyi Zsidó Fiuinternátus

felvesz bentlakó tanulókat az 1939/40. iskolai évre. Ort. kóser teljes ellátáson és gondos felügyeleten kívül nyújt okleveles középiskolai tanároktól vezetett előkészítést, francia, német, angol és héber nyelvtanítást, zenei előkészítést.

Az érdeklődőknek az igazgatósg (Oradea, Str. Delavrancea 17) minden részlete kiterjedő prospektust küld.

Az intézet felügyelő igazgatói: Dr Szilas Izidor liceumi igazgató és Radó Pál kereskedelmi liceumi tanár

Automobilisták!

Eddig még nem tapasztalt előnyök.

Az új „Clearosol“ oldási eljárás, a Vacuum Oil Company legértékesebb találmánya az olajfinomítás terén, 64 országban, a világ minden részének több mint 30 finomítójában 72 év alatt nyert tapasztalatai alapján lehetővé tette most már Romániában is egy eddig még elérhetetlen minőségű autóolaj előállítását.

Mobiloil a Clearosol

oldási eljárás szerint, román nyersolajból.

GÉPKOCSIJÁNAK MEGTAKARÍTÁST BIZTOSÍT.

A SOCONY-VACUUM NEW-YORK igazolja:

A román Mobiloil teljesen egyenértékű az amerikai Mobiloil-lal

Megkezdődött a zsidók exódusa a protektorátus területéről

Wohltat dr. azt ígérte Londonban, hogy Csehországból rendezetten fog végbemenni a kivándorlás

London, augusztus 16. A londoni lapok részletes jelentést közölnek a Pozsonyban ma minap lezajlott antiszemita demonstrációról. Számos zsidót borzalmasan megsebesítettek és vérző sebekkel az utcán hagytak. Három zsinagógát megtámadtak és részben lerombolták. A nagy zsinagóga ablakait és ajtóit betörték, a berendezést teljesen elpusztították. A tóratekereseket az utcán összegyűjtötték és elégették. Számos zsidó üzletet leromboltak. A kiállítások egy egész éjjelen át folytak. A szlovák propagandahivatal jelentése a történeteket azzal „magyarázza”, hogy néhány nappal azelőtt a zsidók „árjákat bántalmaztak”.

London, augusztus 17. A Zs. T. I. jelentése: A Jan Rys által vezetett és a németek által támogatott erőteljesen cseh antiszemita „Vlajka csoport” 27 tagja prágai jelentés szerint kirándulást tett Csehországba és számos városban lerombolta a zsidó üzleteket és zsinagógákat. A pogromok során több zsidó megsérült. A Prágába visszatérő pogromhősöket a cseh rendőrség letartóztatta, de német intervencióra szabadlábra helyezte. A vonatkozó rendőrségi jelentés szerint a letartóztatás „tévedésből” történt.

Megkezdődött a zsidók exódusa

London, augusztus 17. A prágai „Gesellschaft” utasítást adott arra, hogy a vidéken élő zsidóknak legalább 15 százaléka tartozik Prágába költözni. Mivel ezeknek számát körülbelül 60 ezerre becsülik, nyolc

ezer zsidónak kell a rendelet alapján Prágába költöznie. A vidéki zsidók között pánikhangulat uralkodik. Javaikat potomon kótyavetyélik el.

A „Manchester Guardian” írja, hogy a zsidóknak a cseh protektorátus területéről való kiűzetését célzó német kormányhatározat az Evian bizottságot annál is inkább meglepetésszerűen éri, miután Göring megbízta: dr. Fritz Wohltat legutóbbi londoni tartózkodása során a bizottság tagjait biztosította arról, hogy a protektorátus területéről a kivándorlás rendezetten fog történni és a kivándorlók magukkal vihetik vagyoniuk egy részét. Ő maga is közre kíván működni ennek irányításában. A kiutasítási parancs most a radikálisok újabb győzelmét jelenti a német kormány mérsékelttel szemben.

A cseh protektorátus területén élő zsidók között egyébként újabb öngyilkossági járvány ütötte fel a fejét, főleg azok között, akik képtelenek kivándorolni engedélyeiket megszerezni. Legutóbb a prágai Fiala-család, apa, anya, és a leányuk vetett önkézelvélet véget életének.

A „Prager Abend”, Neurath birodalmi helytartó lapja, a zsidók társadalmi érintkezését korlátozó rendelkezésekkel kapcsolatosan a következőket írja:

Az elkülönítési rendelet

„Ezek az intézkedések a zsidóknak szállókban, éttermekben, kávéházakban, olvasótermekben való elkülönítését írják elő. A zsidókat a lehetőség szerint teljesen ki-

zárják a lakókból. Ahol ez nem lehetséges, ott külön helységet, vagy sarkot jelölnek ki számukra. A lakál tulajdonosa e helyeket tartozik „Csak zsidók számára!” felirással ellátni. Nyilvános fürdőhelyeken a zsidók számára ugyancsak külön helyet jelölnek ki, amelyet csak meghatározott órákban vehetnek igénybe. Az összes zsidó kereskedelmi és ipari vállalkozások jelzőtáblával jelölendők meg. Kórházakban és klinikákban a zsidóknak külön szobákat jelölnek ki.

A „Neuer Tag”, Neurath másik lapja szerint a cseh nemzeti árja kulturszövetség dr. Kapras közoktatásiügyi miniszterrel emlékiratban kéri a zsidóknak az összes cseh iskolából való kizárását. A cseh lapok — a cenzura által megengedett hangon — tiltakoznak a rendelet ellen, amely az árja kereskedőket kötelezi arra, hogy üzletükre „árja üzlet” megjelölést tegyenek. A lapok szerint nem járja az, hogy a cseh árja kereskedőket, akik a protektorátus kereskedőinek 93 százalékát alkotják, hasonló rendeletekkel zaklassák.

Sikkasztott az antiszemita szöveg

Párizs, augusztus 17. A párizsi lapok jelentése szerint a bécsi rádió Mutnanszky nevű szlovák bementőjét, aki vad antiszemita uszítást végez a rádióban, leplezték. Kiderült róla, hogy Pozsonyban elkövetett sikkasztásai miatt két év óta kőrizik. A szlovák kormány letartóztatását és kiadatását kérte.

Két amerikai zsidó pilóta tragikus óceánrepülése

Augusztus 11-ike óta nincs hír az Európába indult repülőkről

Newyork, augusztus 17. Két fiatal amerikai zsidó repülő, a 22 éves Löb Alex pilóta és kísérője, Dick Decker, pénteken augusztus 15-én St. Petersburgból óceánrepülésre indultak. Megtakarított pénzükből vásárolták meg a repülőgépet, egy másodrangú gépet, aminőt Lindbergh használt az óceán első diadalmas átrepülése alkalmával. Az indulásnál a két fiatal pilóta igen jókedvű volt. Kijelentették, hogy Irországban való leszállásuk után Palesztinába folytatják útjukat. Huszonnégy órán

belül szerettek volna célhoz érni. Miután szombat délig nem érkeztek meg rendeltetési helyükre, aggódni kezdtek Amerikában a két repülő sorsa iránt. Az összes, az utvonalon közeledő hajókat táviratilag megkérdezték, de egyik sem látta a repülőgépet. Levine után, aki Lindbergh-gel csaknem egyidejűleg sikeresen tette meg Amerika és Európa között az utat, Alex Löb volt az első zsidó pilóta, aki erre a feladatra vállalkozott.

HIREK

— Este hétfő reggel ötig filós a közlekedés Jeruzsálem 6-városában. Jeruzsálemből jelentik: A hatóságok betiltották a közlekedést az 6-város utcáin este 7 és reggel 5 óra között. Az intézkedés megtorlást jelent Fahmi Suffani, Nashashibi titkárnak meggyilkolása miatt. Dzsennin közelében három lövést adtak le egy arab autobuszra. Egyik utas meghalt, kettő súlyosan megsebesült.

— Szabadonbocsátják a spanyolországi francia hadifoglyokat. Madridból jelentik: A spanyol kormány közölte a francia nagykövettel, hogy rövidesen szabadonbocsátják az összes spanyolországi francia hadifoglyokat és az összes polgári fogvatartottakat, akik ellen közjogi vétségek miatt folyt eljárás.

— Nagy tűz Románszentgyörgyön. A Naszód megyében levő Románszentgyörgyön hatalmas tűz pusztított, amely 17 házát semmisített meg, köztük a csendőrs lakotmányát, a községkassza és az adóhivatal épületét is. A tűz rendkívül heves szél táplálta és fokozta és mindaddig nem lehetett megfékezni, amíg a beszercei tűzoltóság nagy felkészültséggel nem érkezett a helyszínre. A beszercei tűzoltók megérkezéséig hosszú idő telt el. Román Szentgyörgy kutakban szegény, a tűz pedig gyorsan harapódzott el. A beszercei tűzoltóság megfeszített munkával és a község lakóinak segítségével tudta eloltani a tüzet, amely páni félelmet keltett a fürdőhely nagyszámú vendégei körében. A tűzoltók megérkezése a község lakosságára, a csendőrök, a társadalmi szolgálat osztagai, sőt a fürdővendégek nagyrésze is tevékeny részt vett a tűz megfékezésére irányuló munkában. A hatóságok bevezették a vizsgálatot a tűz keletkezése okának megállapítása érdekében.

— Két letartóztatás a pietroai vasuti szerencsétlenség ügyében. Bucurestiből jelentik: A pietroai vasuti szerencsétlenség kapcsán, amelynek 15 halottja és 65 sebesültje volt, a dambovítai ügyészség is megindította a vizsgálatot. Beidézték többek között Stan Ivant, a pietroai állomás forgalmi tisztviselőjét és Ion Nicolae váltóírt. Kihallgatásuk után mindkettőjüket letartóztatták és elrendelték ellenük a 30 napos vizsgálati fogságot. A törvényszék szüneti tanácsa a 30 napos vizsgálati fogságot jóváhagyta.

— Kizárólag országosuniformistáknak a középiskolai tanulóknak. Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelésiügyi minisztérium úgy határozott, hogy az ország összes középiskoláinak tanulóit kizárólag országosgyenruhát viselhetik. Semmilyen más uniformistát nem hordhatnak a tanulók.

Két tenorista és gyermekszóló énekes

kerestetik a clujj ortodox zsidó templom énekkarához a nagyneműekre. Jelentkezés minél előbb Weisz Izidor irodánál Cluj, Str. Decebal 13. Honorarium megegyezés szerint.

— Véres szerelmi dráma. Bucurestiből jelentik: A constanțamegyei Potarnichea községben szerény családi dráma játszódott le. Ioan Cazangiu gazdálkodó földműves feleségével és Radu Puiu nevű béréssel kiment a mezőre, hogy szénát hordjanak be. Mikor a szénarakással végeztek, az asszony és a béres ruddal támadt a szerencsétlen gazdára, akit felhútra vertek, majd mikor Cazangiu már eszméletlenül állapotban a földre zuhant, a béres revolvert vett elő és többször rálőtt a magával tehetetlen gazdára. A szerencsétlen ember a helyszínen kiszzenvedett. Az asszony és a béres, — akik hosszú idő óta szerelmi viszonyt folytattak, — a borzalmas gyilkosság után a csendőrségre mentek, ahol azt a mesét adták elő, hogy a gazda vasvillával támadt rájuk és ők önvédelemből voltak kénytelenek végezni vele. A csendőrség hamarosan megállapította, hogy már régóta készültek a gyilkosságra, hogy összehajósodhassanak. Mindkettőjüket letartóztatták. A vizsgálat során a keresztkérdések sulya alatt bevallották a bűntényét.

Pályázati hirdetés

Az aradi Chevra Kadisa által fenntartott „Tanoncothon”-ban betöltésre kerül egy felügyelő állás. Középszkolai végzettséggel rendelkező szegény zsidó ifjak adják le pályázatukat jegyzői irodánkban Arad, Pa. Plevnei 5 szám alatt.

— Megtagadták a német vizumot a lengyelországi cionista delegátusoktól. Genfben jelentik: A varsói német konzulátus nem volt hajlandó átutazási vizumot adni a cionista világkongresszusra utazó lengyel delegációnak. Így a száztáru lengyelországi cionista küldöttség kénytelen volt Magyarországon, Jugoszlávián és Olaszországon keresztül utazni Genfbe. A lengyel hatóságok sem voltak hajlandók a küldöttség tagjainak egyéni utlevélt adni és csupán a külügyminisztérium közbenjárására kaptak kollektív utlevélt, úgy, hogy kénytelenek voltak együtt elutazni Lengyelországból, ahová együttesen kell visszatérniük.

ZSIDÓ SZULÓK FIGYELMEBE!

Felkérem azon tisztelt szülőket, akik gyermekeiket intézetben óhajtják elhelyezni, hogy a szükséges aktákat legkésőbb folyó hó 25-ig juttassák hozzám, hogy részükre az iskolákban helyet biztosíthassak.

SCHWARTZ MENYHÉRTNE

ort. zsidó leánynevelő intézet-internátusa,

Oradea, Str. Ep. Ciorogariu 8. Telefon 12-11.

— Aradás öntötte el Newyork egyik negyedét. Newyorkból jelentik: A Queens negyedét felhőszakadás nyomán áradás borította el. A közlekedés megszakadt. Négy földalatti vasútállomást teljesen elárasztott a víz. Egy ember meghalt, egy másik falbeomlás következtében súlyosan megsebesült.

— Kolumbusz Kristófot szentté avatják? Rómából jelentik: A Corriere della Sera szerint az 1941. évi vatikáni zsinaton szóba fog kerülni Kolumbusz Kristóf szentté avatásának kérdése is, Amerika felfedezésének 450-ik évfordulója alkalmából.

MA a ROYAL slágermozgóban 2 szenzációs premier helyéért!

I. IDILL A HEGYEK KÖZÖTT

Kanada festői szépségű helyein lejátszódó nagyszabású francia film. Főszerepekben: JEAN GABIN, JEAN PIERRE AUMONT

II. DICK FORAN, az aranyhangu cowboy

legizgalmasabb cowboy filmje, amely minden eddiggit felülmúl: AZ INDIÁNOK RÉME.

— Benzinhiány miatt svájci területen szállt le egy német katonai gép. Bernből jelentik: Szerdán délután 7 órakor Frauenbrunnban, Bern közelében, egy német katonai repülőgép benzinhiány miatt leszállt. A vizsgálat megindult.

— Esküvő. Kaufmann Kató Carei (Nagykároly) és Weisz Imre Párizs f. hó 20-án, vasárnap fél egy órakor tartják esküvőjüket Nagykarolyban, Str. Regale Caroi 4 szám alatt, melyre ezután hívják meg ismerőseiket, barátait és rokonait. M. k. é. h.

— A textil és ruházati kisipari munkaadók céhének felhívása. A Hivatalos közlöny 1939. július 14-iki 160. számában megjelent 1939. július 12-iki 2802. sz. királyi dekrétum jóváhagyta a nagyváradi székhellyel bíró Textil és Ruházati Kisipari Munkaadók Céhének felállítását. Műtár a céhtörvény értelmében ez a szerv van hivatva szakmánk megszervezésére, a céhhez tartozó szakmák érdekeinek képviselésére, minden iparostársunknak saját érdekében kötelessége céhünk mozgalmasan akár közvetlenül, akár a felállítandó szekciók kebelében résztvenni. A céhszekciók saját szervekkel rendelkezik a helyi kérdések elintézésére és vezetőit a szekció tagjai választják. A szekció jövedelmének tisztelettel részét a helyi szükségletek fedezésére szolgál és a szekciók részvételével megtartandó közgyűlés fogja megállapítani azt a hányadot, amely a tartomány általános szükségleteinek fedezésére fordítandó. Abból a célból, hogy a céhünk minnél nagyobb taglétszámmal bírjon és ennek következtében minél nagyobb erőt képviseljen, alapszabályaink a havi tagsági díjat csak 10 leiben, a beiratkozási díjat pedig csak 20 leiben állapították meg. A textil és ruházati céh kebelébe a következő iparágak tartoznak: férfi, női és vásári konfekció szabók, paszományosok, kárpitosok, paplankészítők, gyapjúfésülők, kalap és sapka készítő, varrónók, himzők, fehérneművarrónók, női kalapkészítők, fűzőkészítők, esernyőkészítők, szővők, kötöttáru-készítők, kötélverők, gyapjúkészítők, posztószővők, kelmefestők, vegytisztítók, művirágkészítők. Felkérjük minden szakértőnk, hogy a lehető legrövidebb időn belül a szekciók megalkotása érdekében adandó felvilágosítások végett hozzánk fordulni és ugyanakkor bejelentést is bejelenteni sziveskedjenek. Címünk: Bobițan Mihai, Oradea, Parcul Emănescu No. 26. Elnök: Bobițan Mihai, főtítkár: Weisz Pál.

— Rejtélyes öngyilkosság a bucuresti Splendid-szállodában. Bucurestiből jelentik: A Splendid-szállodában tegnap este eszméletlenül állapotban találták meg Voiculetzi Matild 25 éves brassói tisztviselőnőt. A tisztviselőnő husz veronálpasztilát vett be öngyilkossági szándékból. Kórházba szállították az életveszélyes állapotban lévő nőt. A szerencsétlen tisztviselőnő betegyánál röviddel kórházba szállítása után, megjelent egy ur, aki azt állította, hogy az öngyilkosjelölt férje és a válságos állapotban lévő nőt elszállította a kórházból. A rendőrség a rejtélyes ügyben megindította a nyomozást.

— Sirközelet. Néhai Goldberger Ármin sirközeletére folyó hó 20-án, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz az új temetőben. A rokonokat, barátokat és ismerőseket ezúton hívom meg. Goldberger Kálmán.

— Az OZE zsidó szociál-higiéniai szervezete a menekült orvosokért. Az OZE zsidó szociál-higiéniai szervezete a Jewish Helath Organisation-nal karöltve a napokban közös konferenciát tartott Londonban. A konferencia behatóan megtárgyalta a zsidó tömegek időszerű szociál-higiéniai kérdéseit és részletesen foglalkozott a közép-európai államokból kiűzött zsidó orvosok helyzetével. Arra való tekintettel, hogy a szomszéd államokban ezek az orvosok nem folytathatják praxisukat, a konferencia több tanfolyam felállítását határozta el, amelyekben ezek az orvosok új mesterségeket tanulhatnak meg, de ugyanakkor értékesíthetik orvosi ismereteiket.

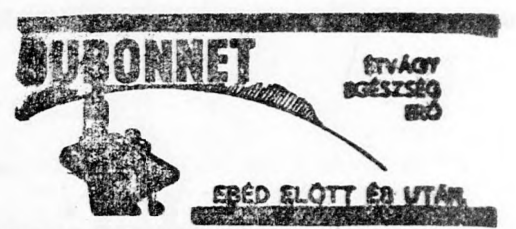
— Megölte sógorját, hogy ne pletykálhasson. Cernăuțiuból jelentik: Costesuc Domnica 20 éves Porasut községbeli lány a vásárról hazatérve, egyik utszéli korcsmában összetalálkozott sógorával, Zuciuc Vasileval, aki ott több nő társaságában mulatott. A lány látta, hogy sógora részeg, ezért arra kérte, hogy menjen vele haza. Zuciuc a barátságos felszólításra revolvert rántott és rákiáltott a lányra: „Odhaza nem fogsz rólam pletykálni!” — majd rálőtt a lányra, akit a golyók halálra sebeztek. A földműves a következő pillanatban részemelt arra, hogy mit cselekedett és saját haláltekébe is golyót röpített, amely rögtön megölte. A tragédia mély részvétet keltett.

— Angol lap Romániáról. Londonból jelentik a Rador: A Bristol Evening című lap hosszú cikket közöl. Jerm professzor bristol egyetemi tanár tollából, aki nemrégiben politikai és társadalmi jellegű tanulmányt végzett Romániában. A cikk szerzője rendkívül melegen emlékszik meg arról a szívélyes vendéglátásról, amelyben románai tartózkodása alatt részesült. Majd Románia politikai helyzetét elemzi. A legnagyobb csodálattal és tisztelettel emlékszik meg arról a hatalmas munkáról, amelyet II. Károly király öfelsége irányítása mellett végzett. A román nép most kiszabadult a politikai ártalmak befolyása alól, akik nem végeztek érdemi munkát és csak felkavarták a lelkeket. II. Károly király tele van munkaszeretettel és elhatározottsággal minden előítélet nélkül. Az új rendszer minden vonalon nagyarányú építőmunkát végez. Igazi nemzeti kormány, amely Calinescu miniszterelnök elnöke alatt áll és minden vonatkozásban a legkomolyabb tevékenység jellemzi. Végül a kiváló angol professzor Anglia és Románia kapcsolatának kérdésére tér át és hangsúlyozza, hogy azokat minél szorosabba kell fűzni. A két ország közötti kapcsolatoknak igen nagy jelentőségük van és erről egy pillanattal sem szabad megfeledkezni.

— Saphir Miklós v. egyetemi tanárság szabadságáról visszaérkezett. Angol-francia és műtörténeti óráit megkezdte. Telefon 23-45.

— Hogyan csempézik az arabok a fegyvert Palesztinába. Jeruzsálemből jelentik: Palesztina szíriai határán a katonaság egy gyanút keltő arab gépkocsit tartóztatott fel. A gépkocsi átkutatásánál kiderült, hogy az arabok a katonaságot a fegyverraktárhoz csempézték. A hatóságok elkobozták az autót egész szállítmányát. Száz bombán és aknán kívül nagymennyiségű dinamitot és más löszert találtak. Az autót utasait letartóztatták.

— Halálozás. E hó 8-án meghalt Szilágyi Somylyon Goldberger Sándorné ötvenegy éves korában. A megboldogult igazi zsidó szívvel istápolta a szegényeket és áldozatképpel igyekezett sorsukon enyhíteni. A temetésén a megboldogult urnó érdemeit Ehrenreich főrabbi méltatta megindító beszédszavakkal. A temetésre a környékről is számosan jöttek a megboldogult tisztelői közül. A gyászoló közönség soraiban nagyszámban jelentek meg nemzsidók is, akik jöttek leróni kegyeletüket a jószívű hölgy iránt.

Tudnivalók a gyakorlatra behívott tisztviselők és munkások jogairól

Bucuresti, augusztus 17. A tavaszi csapatszerelés alkalmával a román kormány olyan törvényt hozott, amely biztosítja a behívott fizetéses alkalmazottak jogait, megkönnyítve ezáltal a behívottak otthonmaradást családjának megélhetését. Ez az igazságos törvény mentesíti a behívottakat otthon hagyott családtagjaik eltartásának gondjaitól, megadva részükre a nehéz pillanatokban szükséges lelki nyugalmat. Annak ismerettségére, hogy milyen jogaik vannak a behívottaknak és milyen kötelezések hárulnak a munkaadókra, néhány jelentős szakaszt közlünk a törvény szövegéből.

A törvény 3. paragrafusa szerint azok a kereskedők és iparosok, akik vállalatuknál alkalmazottakat tartanak és ha vállalatukat továbbra is üzemen tartják, ha tisztviselők és munkások több mint két évet töltöttek a vállalat szolgálatában és családjaik, kötelesek alkalmazottaik számára hadgyakorlatok idejére járó fizetés felét kiutalni, amely az otthonmaradt családok segélye gyanánt szolgál.

A hadgyakorlatok befejezése után az összes magántisztviselőket, kereskedelmi alkalmazottakat és munkásokat régi jogaikkal kell felvenni szolgálati helyükre.

A 4. paragrafus szerint a tartalékos tisztviselőknek és azoknak a magántisztviselőknek a fizetését, akik igénybe veszik a katonai szoldot, valamint a köztisztviselők és munkások minden másnemű fizetését az illető hatóságok, vagy intézmények kötelesek havonta befizetni a nemzetvédelmi minisztérium pénztárába.

A nemzetvédelmi minisztérium köteles mindenkinek pontosan kifizetni járandóságát akkor is, ha az illető hatóságok vagy intézmények nem fizették volna be az alkalmazottaik járandóságát a közpénztárakhoz.

Hasonló esetekben a nemzetvédelmi minisztérium hivatalból megterhelheti az illetékes hatóságot vagy intézményt.

A magánintézményekkel szemben a közjövödelmek behajtásáról szóló törvények szerint fognak eljárni.

Jelen törvény rendelkezései 1939. március 15-től számítva érvényesek.

— Meghalt Pilsudsky marsall egykori belső munkatársa. Varsóból jelentik: Kofanty, a lengyelországi munkáspárt elnöke, Pilsudsky egykori munkatársa, 67 éves korában meghalt. Kofantynak főleg németellenes politikai tevékenysége miatt néhány évvel ezelőtt emigrálnia kellett. Csehszlovákiában telepedett le, majd a megszállás után visszatért Lengyelországra, ahol előbb letartóztatták, majd szabadlábra helyezték.

— Orvosi hír. Dr. Erdős Imre gyermekorvos és belgyógyász hazaérkezett. Rendel. Piața Stefan cel Mare 2. szám alatt.

— Elfogott „illegálisok”. Jeruzsálemből jelentik: A 293 zsidó illegális bevándorlót, akik öt csónakkal szálltak partra, az angol hatóságok a sarafandi gyűjtőtáborba szállították.

— Orvosi hír. Dr. Szilágyi András visszaérkezett. Rendeléseit megkezdte Str. A. Muresan 1 szám alatt. Telefonszám 29-18.

— Dr. Brecher József temetése. Kedden délután temették a kolozsvári kongresszusi chevra temetőjének halottasházából Dr. Brecher Józsefet, Naszód vármegye tiszteletbeli orvost. A megboldogultat Dr. Weinberger Mózes főrabbi búcsúztatta. Mémorialis nagy emberi vonásait: jóságát, a betegek iránt tanúsított áldozatkészségét és családi erényeit. A megboldogult, aki harmincöt évesen állami szolgálatban állott, a naszodi chevranak évtizedeken át orvosa volt és felekezetre való tekintet nélkül a szegények ingyenes kezelője, akit életében és halál után is áldanak. A népszerű orvos néhány évvel ezelőtt nyugalmába ment és Kolozsvárra költözött. Három és fél évvel ezelőtt elvesztette feleségét, akivel példás családi életet élt. Az öregúr a nagy csapást nehezen tudta kiheverni. Néhány hónappal ezelőtt ágynak dőlt és hétfőn távozott az élők sorából. Négy gyermeke, unokák és tekintélyes rokonság gyászolja.

Zürichi árfolyamok (augusztus 17.): Márka 177.65, holland forint 237.50, dollár 442.68, font 20.7225, francia frank 11.725, olasz lira 23.30, szlovák koron 15.15, pengő 87, dinár 10, lej 3.25, zloty 83.40, belgas 75.20.

M bizott

Washington, államok-beli ügyében kiküldött munkálatait. L. man—American hogy a Bund 1. ágét. Kuhn vezetésének politikai Németségga nemetelnek ut tése volt. 20.00 a tagok névsora amikor tudom indulásáról. Washington,

„Élet

Pál Newyork, egyetem tanár város pályadíj mára, aki saját alapján a legrajzot fogja témája a köve tem Németors

Ro

Megsz

Bucuresti, általános gazdánéhány héttelban azt a külmetország részmetőgazdaságyományaként tartották a neban Marian értekezleten, megállapítsa szágban beszer vétefeltételeit, rosdelegáció is Bucuresti, a dsági minisztr volt, amelyen képviselői is megőzögdák be sági gépek be

Kétszázéle Jelentős

London, augluntary Service katonai szolgákorderedményre A szervezet jejelentkezett a ra és közel 30 a polgári védelgol nők a totá nevelése nélkül férfiak mellett. nak. A rendes kezett nőket be egységeibe, ah és az orvosi szolgálatot. A teizhez tartozó si és falusi egcentralizációk lakóhelyeiken Pillanatnyilag zaléka a légvé

Megpofozták a vizsgálóbizottság előtt az amerikai nácik vezérét

Viharosan folyik Fritz Kuhn kihallgatása

Washington, augusztus 17. Az Egyesült Államok-beli amerikai ellenes szervezetek ügyében kiküldött vizsgálóbizottság folytatta munkáját. Legutóbb Fritz Kuhnt, a German-American Bund elnökét hallgatták ki. A felosztott szervezet elnöke elmondta, hogy a Bund 1936-ban kezdte meg tevékenységét. Kuhn határozottan cáfolta, hogy szervezetének politikai kapcsolatai lettek volna Németországgal. A cél csupán az amerikai németeknek új párt keretében való tömörítése volt. 20.000 tagot számlált a Bund, de a tagok többsorát az ő utasítására elégették, amikor tudomást szereztek a vizsgálat megindulásáról.

Washington, augusztus 17. A német távirati

iroda jelenti: A vizsgálóbizottság ma délelőtt folytatta Fritz Kuhnt, az amerikai nácik vezetőjének kihallgatását. A bizottság elnöke kifejezte, hogy a Kuhn által vezetett német liga és más amerikai antiszemita szervezetek, mint például az „Ezüstingések” között szoros kapcsolat állt fenn.

Kihallgatták Starmess képviselőt, aki kijelentette, hogy a német liga a nemzeti szocialista rezsimnek Amerikába való bevezetését célozta.

Hazudik — szövege közbe Kuhn —, mire Starmess rárohant és Kuhnt csak a rendőrök tudták a súlyosabb bántalmazásoktól megmenteni.

„Életem Németországban 1933 előtt és után”

Pályadíj a legjobb menekült-életrajz megírására

Newyork, augusztus 17. A Harvard egyetem tanácsának három tagja ezer dolláros pályadíjat írt ki azon menekült számára, aki saját németországi élményeinek alapján a legsikerültebb menekült életrajzot fogja megírni. A pályadíj pontos témája a következőképpen hangzik: „Életem Németországban 1933 előtt és után.”

A befutó pályázatokat tudományos anyagként használják fel annak tanulmányozására, hogy milyen társadalmi és lélektani befolyást gyakorol a nácizmus a német nép lelkiületére. A díjat egy Gordon Allport, Sidney Fay és Edward Hartshorne egyetemi tanárokból álló zsűri fogja kiosztani.

Románia mezőgazdasági gépvásárlásai Németországban

Megszigorítják a fizetési és ingatlanadók ellenőrzését

Bucuresti, augusztus 17. A német-román általános gazdasági szerződés keretében néhány héttel ezelőtt írták alá a fővárosban azt a külön megegyezést, amely Németország részvételét szabályozza a román mezőgazdaság fejlesztésében. Ennek folyamánaként tegnap délután értekezletet tartottak a nemzetgazdasági minisztériumban Marian államtitkár vezetésével. Az értekezleten, amelynek célja az volt, hogy megállapítsa a Románia által Németországban beszerzendő mezőgazdasági gépek vételfeltételeit, résztvett egy német iparosdelegáció is Klugkist vezetésével.

Bucuresti, augusztus 17. A nemzetgazdasági minisztériumban tegnap értekezlet volt, amelyen a német mezőgazdasági ipar képviselői is jelen voltak, hogy a román mezőgazdák részére szükséges mezőgazdasági gépek behozataláról megbeszéléseket

folytassanak, a német-román gazdasági egyezmény alapján.

A pénzügyminisztérium közvetlen adóosztálya szigorú rendeletet adott ki a pénzügyi kihágások üldözésére. A rendelet értelmében az adóhivatalok főképpen a fizetési adók és az ingatlan adók behajtását fogják szorgalmazni. A minisztérium a megfelelő ellenőrző közegek útján felülvizsgálja úgy az ingatlan-adókövetéseket, mint a fizetési adók behajtását.

A vasut új árszabást létesített a buzaszállításra. Az árszabás száz kilogrammot vesz alapul a különböző határállomások relációiba.

Szeptember 12-én Belgrádban konferenciát tartanak a dunai hajózás ügyében. Az értekezleten Románia, Jugoszlávia és Magyarország képviselői vesznek részt.

Kétszáznyolcvannégy ezer angol nő jelentkezett katonai szolgálatra

Jelentős szerepet szántak a nőknek a passzív védelemlél

London, augusztus 17. A „Womens Voluntary Service”, az angol nőket önkéntes katonai szolgálatra beíró szervezet rekorderedményről számolt be a napokban. A szervezet jelentése szerint 284 ezer nő jelentkezett a rendes hadseregbe szolgálatra és közel 300 ezer nő bocsátotta magát a polgári védelem rendelkezésére.

A fenti számokból kitűnik, hogy az angol nők a totális államok ideológiája és nevelése nélkül is, készek arra, hogy a férfiak mellett, a haza szolgálatába álljanak. A rendes katonai szolgálatra jelentkezett nőket beosztják a hadsereg csapat-egységeibe, ahol a konyhákban, irodákban és az orvosi segélynél teljesítenek majd szolgálatot. A polgári védekezés szervezeteihez tartozó női önkénteseket 800 városi és falusi egységbe osztották. Ez a decentralizáció lehetővé teszi, hogy a nők lakóhelyeiken teljesítsék kötelességüket. Pillanatnyilag a besorozott nők 41 százaléka a légvédelemlél, 20 százaléka az

orvosi segélyszolgálatnál, 31 százaléka a veszélyeztetett területek kiürítési szolgálatánál és 8 százaléka a katonai szállítások osztályánál nyert beosztást. Eme utóbbi kategóriába főleg olyan nőket osztottak be akik orvosi ambulanciát vezetnek és akik a különböző utakon tájékozódni tudnak. Az ápolónőket különböző kategóriákba osztották és külön iskolát létesítettek azok számára, akikre súlyos sebesültek gondozását bizzák majd.

Külön szerep vár a nőkre a passzív légvédelem riadószolgálatánál, a gázszelvényekkel fertőtlenítésénél, valamint a gyermekek és az öregemberek elszállásolásánál. A nők néhány korosztályát vonatkozón és autobuszokon való szolgálatra képezik ki.

Az angol sajtó öles cikkekben dicséri az angol nők hazafiasságát, akik páratlan lelkesedéssel jelentkeztek a kormány felhívására.

Ujabb intézkedéseket tervez a palesztinai kormány az „illegálisok” ellen

Jeruzsálem, augusztus 17. (Rador.) A hatóságok szigorú intézkedéseket fognak tenni a törvénytelen bevándorlás megakadályozására, mert ebben az évben más 6100 utast értek tetten, amint a törvényes

formaságok kijátszásával akartak partra szállani Palesztinában. Ezek közül 1200-at visszaküldtek. Legtöbbjük Közép-Európából származik.

A délkelet-európai kérdések egyik szakértője lett az új bukaresti angol követ

Reginald Leeper került Reginald Hoare helyébe

London, augusztus 17. (Rador.) A brit kormány a román kormány hozzájárulását kérte Reginald Leeper-nek bucuresti követévé való kinevezéséhez Reginald Hoare jelenlegi követ helyébe. A román kormány megadta a kért hozzájárulást.

Reginald Leeper egy legértékesebb angol diplomatának tekintik, aki alaposan is-

meri a délkelet-európai kérdéseket. A békekonferencián az angol delegáció egyik titkára volt, aki azután rendkívüli megbízással járt Oroszországban és Lengyelországban. Egy ideig a varsói nagykövetség titkári teendőit látta el. Jelenleg a Külügyi Hivatal sajtófőnöke.

SCHWARTZ MENYHÉRTNE Ort. zsidó leánynevelő intézete-internátusában

Nagyvárad, Str. Ep. Ciorogariu 8, az 1939-40-es iskolaévre a

beiratások folyamatban vannak

Növendékei a zsidó leánygimnáziumon kívül az összes iskolákat látogathatják. Az internátus a város legszebb helyén, minden iskolához közel, parkos zárt udvarral rendelkezik. — Bentlakó szaktanárnők irányítása és állandó gondos felügyelete. Zene. Idegen nyelvek. Mérsékelt díj. Kitűnő referenciák. Prospektus. Telefon 12-11.

Hetvenötmillió dollárba kerültek eddig a menekültek

Emerson népszövetségi főbiztos pesszimista jelentése

Genf, augusztus 17. A Népszövetség főtitkársága a napokban tette közzé Sir Herbert Emerson népszövetségi menekültügyi főbiztos jelentését a népszövetségi tanács huszadik ülészaka elé. Sir Emerson foglalkozik jelentésében a különböző országokbeli menekültek helyzetével és ennek kapcsán méltatja a világ zsidóságának „nagyserü teljesítményét” üldözött és hontalanná vált testvéreik érdekében. Különösen azt a támogatást emeli ki, amelyben tevékenységét az amerikai Joint részesítette.

A népszövetségi főbiztos igen pesszimistikusan ítéli meg azt a segítséget, amellyel az általa nevezett intézmény — az államközi menekültügyi bizottság — a volt Csehszlovákia területéről való zsidó kivándorlást anyagi támogatásban részesítheti. „Ha újabb üldözések a morvaországi, vagy a szlovákiai zsidóság még egy menekült kategóriáját teremtenék meg, akkor elkerülhetetlenül csödbe jutna a németországi zsidók kivándoroltatásának műve.” Igen beható vizsgálat tárgyává teszi Sir Emerson jelentése a Csehszlovákiából Lengyelország területére menekült zsidók kérdését. A lengyel kormány vezetői egyhangulag jelentették ki előtte, hogy „a saját zsidókérdésükre való tekintettel”, nem engedhetik meg ezen zsidók lengyelországi letelepedését és így ezek a zsidók rövidesen újból kezükbe kell, hogy vegyék a vándorbotot.

Emerson becslése szerint abból a 140 ezer lélekből, akik ezideig elhagyták Németországot, 60 ezer talált eddig új hazára. Legnagyobb részük Palesztinában, az

Egyesült Államokban, Ausztráliában, Dél-Afrikában és Dél-Amerikában talált elhelyezkedést. A menekültsegélyezés műve — véleménye szerint — 75 millió dollárt emésztett fel eddig. Jelentését azzal fejezi be, hogy sajnós a magánszervezetek és intézmények alapjai kimerülteknek tekintethetők és az állami iniciativa igen kezdetleges még. Amennyiben sürgős és határozott segítség nem érkezik a különböző államok és maga a Népszövetség részéről, a menekültsegélyezés műve rövidesen súlyos válságba kerül.

150 francia repülőgép az angol légi flotta gyakorlatain

Párizs, augusztus 17. (Rador.) A légügyi minisztérium közli: Az augusztus 16-ról 17-re virradó éjjel francia hadirepülőgépek, főleg nehéz bombavetőgépek, angol terület fölé repültek és 7-8 óra után, amikor elérték a kitűzött pontokat, hiány nélkül visszatértek állomáshelyükre.

London, augusztus 17. Csütörtökön délután angol terület fölé érkezett 150 francia bombavető repülőgép, amelyek résztvettek az „angol ipari centrumok bombázása” céljából rendezett hadgyakorlaton. A 150 gép délután 3 órakor elrepült London felett.

— A piemonti herceg libiai szemléutja. Tripolisból jelentik: A piemonti herceg Balbo marsall kíséretében megtekintette a libiai olasz garnizonokat, szárazföldi és légvédelmi berendezéseket, majd egy Balbo által vezetett gépen visszautazott Nápolyba.

Nem kell külföldre menni

Gyomor-, vese- és hólyagbántalmaknál, gyógyhatása világhírű. Gyönyörű fekvés, fenyvesek között.

Vasúti kedvezmény!

BIXAD

Románia Karlsbadja

Prospektust küld kívánatra. Direktiunea Băilor Bixad, jud. Satu-Mare.

SPORT

A bucaresti Makkabi is részt vesz a zsidó sportegyesületek marosvásárhelyi uszóversenyén

Augusztus 20-ig lehet nevezni a bajnoki versenyre

Ötödik augusztus 17. (Az Uj Kelet tud.) Közöltük már, hogy az erdélyi zsidó sportegyesületek bajnoki uszóversenyét, amelynek tiszteletdíja a Semnensleib Béla által alapított „Ben Cion” örökös vándorkupa, az idén is a marosvásárhelyi Makkabi rendezi. A verseny augusztus 27 és 28-án lesz.

A versennyel kapcsolatosan Marosvásárhelyen szorgalmasan folynak az előkészületek, mert a jelek szerint az idei verseny még nagyobb számú versenyző részvételével fog lebonyolódni, mint az eddigi kettő. Nagyan fogja a verseny jelentőségét emelni, hogy azon a bucaresti Makkabi gárdája is részt vesz.

A versenyre nevezni augusztus 20-ig a következő címen lehet: Nasch Josif c/o Frajji Nusbam Targumures. A marosvásárhelyi Makkabi rendezőbizottsága nyomtatékosan hangsúlyozza, hogy a versenyre idejében kell a nevezéseket leadni, hogy a rendezőségnek módjában álljon a versenyzők megfelelő elöljáró gondoskodni. A versenyre csak a zsidó sportegyesületek útján lehet nevezni.

Végül a rendezőség kéri a zsidó sportegyesületeket, akár levélben, akár táviratban közöljék érkezésük pontos idejét, hogy a fogadtatás irányában intézkedés történhessen.

Ismét a Makkabi rendezi Nagyvárad teniszversenyét

Oradea, augusztus 17. (Az Uj Kelet tud.) Az eddigi sikerek alapján, a nagyváradi teniszklub ismét a Makkabi vezetőségét bízta meg a nagyváradi országos teniszverseny megrendezésével. A nagyváradi Makkabi vezetősége már megtette az előkészületeket arra, hogy a verseny, amely szeptember 7-11. napjain lesz, az eddigi körülmények között módon nyerjen lebonyolítást.

Mi újság a sportvilágban?

A nagyváradi Makkabi futballcsapata vasárnap Margita vendége lesz, ahol az egyik helyi csapattal játszik barátságos mérkőzést.

Lóhátról vezetett mérkőzést Axholt dán játékos. A derék játékos a mérkőzés előtt lovat kért és miután a rendező egyesület kerített neki egy paripát, felült rá és így végezte feladatát. A szakértők szerint remekül követte a játék menetét.

Táncos (Tánczer) Misi, a Ferencváros kiváló jobbszélsője több mint tíz évi budapesti tartózkodás után szerdán délelőtt hazatért Temesvárra.

Ausztrália nagyban fogadkozik, hogy az idén megszerzi a Davis Cup-öt. Az ausztrálok utoljára pontosan husz év előtt szerezték meg a serleget. Azóta hiába küzdöttek érte. Most jobbnak tartják magukat az USA jelenlegi versenyzőinél. Jugoszláviáról feltűnően kevés szó esik. Csak azután Puncsoceák ne rontsák el Bromwich és társai örömet...

Bucuresti sportkörökben úgy tudják, hogy Humis, a Venus Görögországba szökött középújságára rövidesen visszatér. Allitóltag a Venus a „hütn elhagyás” felett napirendre tér és visszaveszi a görög labdarugó csillagot.

A galati kereskedelmi kamara vezetősége a külkereskedelmi rendszer formalitásainak egyszerűsítését kéri a kormánytól. A galati Kereskedelmi és Iparkamara vezetősége memorandumot intézett a kormányhoz, amelyben rámutat arra, hogy a külkereskedelmi forgalmat, de főleg az exportot a túlsok formalitás és a túlbonyolult ellenőrzési eljárás nehezíti és drágítja meg. A memorandum szerint egy egyszerű importnél 27 különböző formalításra van szükség, amelyekkel kapcsolatos okmányokat legalább 29 személynek kell aláírnia. Minden importnál legalább huszonhat féle vámot és illetéket kell kiszámítani, ami legalább ugyanannyi személy munkáját igényli. A memorandum a formalításoknak és az illetékek egyszerűsítését kéri a kormánytól.

KÖZGAZDASÁG

A gabonakereskedők által kiállított vételi bizonylatok számlabélyeggel látandók el

Bucuresti, augusztus 17. Néhány nappal ezelőtt megírtuk, hogy a brailai gabonatorzsda vezetősége memorandumban arra kérte a pénzügyminisztériumot, hogy a gabonakereskedőket mentesítse az alól a kötelezettség alól, hogy a vételi számla helyettesítésül kiállított vételi elismervényeket számlabélyegekkel lássák el. A pénzügyminiszeri államtitkár annakidején a kérdés tanulmányozását ígerte meg, azonban a vonatkozó mentesítő rendelkezés nemcsak, hogy nem érkezett meg, hanem a fiscus ellenőrző közegei még szigorúbban ellenőrzik a számlabélyeg alkalmazását. A kérdést a bucaresti árutörzsde egyik szakértő tagja a következő véleménnyel magyarázza.

1939 április 1-ig a mezőgazdasági termelőkötől történt vásárlásokért (kik mentesítve voltak a számlaadási kötelezettség alól) a vásárló cégeknek átvételi elismervényt kellett kibocsátaniok, felblyegzővén azokat a bélyegtörvény 4. szakasza 20. paragrafusa szerint, valamint a röplőilleték törvény 7. szakaszához fűzött táblázat VIII. fejezetének előírásai szerint, okmány és aviatikai nyugtáshlyeggel.

1939 április 1-től ama elvek szerint, amelynek alapján az illetéktörvény 14. szakaszának 13) paragrafusa szerkesztve van, számlák, vagy átvételi elismervények

állítandók ki és mindkét esetben négy ezrelék okmány és négy ezrelék aviatikai bélyeggel kell ellátni a kereskedőnek, aki könyvelési bizonylatául használja ezeket. A pénzügyi hatóságok által alkalmazott ama gyakorlatnál, mely szerint 1939 április 1-től követelik a számlabélyeg alkalmazását, nem annyira az ügylet természetének, vagy elnevezésének figyelembe vételére a döntő (bár átvételi bönoknak nevezetnek, valójában számlákat helyettesítnek), hanem inkább a törvényhozó által 1939 április 1-én megállapított az az elv, hogy a termelőtől elszállított áru legalább egyszer számlabélyegköteles.

Igaz, hogy a bélyegtörvény értelmében a „termelő” kifejezést — a 14. szakasz 13. paragrafusának tartalma szerint — az ipari és nem mezőgazdasági termelőkre értelmezik. Ezzel szemben kialakult az a magyarázat, a vételi bizonylatokra azon termelőknél is, akik mentesítve vannak számlakibocsátás kötelezettsége alól, a 4 plusz 4 ezrelékes számlabélyeg alkalmazandók, minden esetleges kellemetlenség elkerülése érdekében.

Legalább is addig ezt kell tenni, míg az illetéktörvény várható módosítása alkalmával a gabonaeladással kapcsolatos számlák (vételi bizonylatok) kérdése végleg el nem lesz döntve.

A harmadik negyedévre megállapított behozatali kontingensek nem fedezik még az ipar nyersanyagszükségletét sem

Bucuresti, augusztus 17. A kontingentálási hivatalnál, amint azt közöltük, vége felé közeledik a harmadik negyedévre szóló behozatali kérések elintézése. A legtöbb iparvállalat és sok kereskedő cég már meg is kapta az új behozatali engedélyeket. Tekintettel arra, hogy éppen azokkal az államokkal szemben, ahová a behozatali engedélyeket kérték, van Romániának a legkisebb külkereskedelmi feleslege, az igénylések kielégítése igen nagy nehézségekbe ütközik. Különösen súlyos ebből a szempontból az ipari nyersanyagok behozatalának kérdése, tekintettel arra, hogy az év nagy részében sok gyár volt kénytelen a termelését korlátozni, vagy teljesen leállítani, mert nem volt nyersanyaga. Az esedékes katonai szállításokra való tekintettel ezek az üzemzavarok nem ismétlődhetnek meg állandóan és ezért a kormány valószínűleg különleges intézkedéseket fog

életbeléptetni a belföldi ipar nyersanyag-szükségletének minden körülmények között való biztosítása érdekében. Megnehezíti a kontingentálási bizottság helyzetét az új cégek kvótaigénylése is. Több mint 3000 új behozatali kvóta iránti kérés van a kontingentálási hivatalnál. Az elintézés leegyszerűsítése kedvéért ezeket a kéréseket abécé-rendben vizsgálják felül. Eddig mintegy 500 cég kérését intézték el, ami a negyedévi behozatalnál körülbelül 1200 millió lejes többletet jelent. A többi kérés elintézését el kellett halasztani, amíg az egész behozatali keret megfelelően nem növeli a kormány. Az elintézett új kvótákérések többsége iparvállalatoké. A kereskedőknél csak azokat a kéréseket teljesítették valamilyen mértékben, ahol szolult üzleti komolyságot és általános nemzetgazdasági érdeket látott a kontingentálási bizottság.

Az exportbuza speciális szállítási tarifája

Bucuresti, augusztus 17. A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amelyben részletesen felsorolja, hogy az exportra kerülő buzáért mekkora kedvezményes fuvardíjat kell fizetni. Ez a kedvezmény csak teljes (10.000 kg.-os) vagonrakomány esetén és csak határállomásokra feladott küldeményeknél vehető igénybe. Az alábbi táblázatban szereplő kilométerek a feladóállomás és a határállomás közötti távolságra vonatkozik. A tarifák a következők:

60 km.-ig	6.44 lei	61-70 km.-ig	7.37 lei
71-75 km.-ig	8.28 lei	76-80 km.-ig	8.63 lei
81-85 km.-ig	8.98 lei	86-90 km.-ig	9.33 lei
91-95 km.-ig	9.68 lei	96-100 km.-ig	10.02 lei
101-105 km.-ig	10.37 lei	106-110 km.-ig	10.72 lei
111-115 km.-ig	11.07 lei	116-120 km.-ig	11.42 lei
121-125 km.-ig	11.76 lei	126-130 km.-ig	12.11 lei
131-135 km.-ig	12.29 lei	141-145 km.-ig	12.46 lei
146-150 km.-ig	12.63 lei	151-155 km.-ig	12.81 lei
156-160 km.-ig	12.98 lei	161-165 km.-ig	13.16 lei
166-170 km.-ig	13.33 lei	171-175 km.-ig	13.50 lei
176-180 km.-ig	13.66 lei	181-185 km.-ig	13.81 lei
186-190 km.-ig	13.97 lei	191-195 km.-ig	14.28 lei

ig 13.21 lei, 196-200 km.-ig 14.28 lei, 201-210 km.-ig 14.45 lei, 211-220 km.-ig 14.59 lei, 221-230 km.-ig 14.74 lei, 231-240 km.-ig 14.81 lei, 241-250 km.-ig 14.88 lei, 251-260 km.-ig 14.95 lei, 261-270 km.-ig 15.01 lei, 271-280 km.-ig 15.08 lei, 281-290 km.-ig 15.08 lei, 291-300 km.-ig 15.08 lei, 301-310, 311-320, 321-330, 331-340, 341-350, 351-360 és 361-370 km.-ig 15.08 lei, 371-380, 381-390 km.-ig 15.50 lei és 391-400 km.-ig 16 lei.

400 kilométeren felüli távolságoknál az 581-es tarifa ötven százalékát számítják, amelyhez még a kezelési költség is járul.

Pályázat

A mediási aut. orth. zsidó hitközség iskolaszéke pályázatot hirdet nyugdíjaztatás folytán megüresedett elemi iskolai tanítói állásra. Pályázhatnak nőtlen, román állampolgárságu, autorizációval rendelkező tanítók. Héber nyelvtudással rendelkezők előnyben részesülnek. Megfelelően felszerelt pályázatok benyújtási határideje 1939 augusztus hó 20. Iskolaszék.

Cím: Comunitatea aut. ort. evr. Medias.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52-143.58
font	662.40-672.75
palesztinai font	663.09-673.44
holland forint	75.97-77.18
svájci frank	31.95-32.43
francia frank	3.78-3.85
márka	40.50-41.50
pengő	25-27
cshekorona (Prága hivatalos)	4.68-4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68-4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai tartottak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os szabadkvóta	1440-1460
angol font, 20%-os kvóta	1450-1456
angol font, 40%-os kvóta	1060-1070
dollár, 30%-os szabadkvóta	302
svájci frank, 30%-os kvóta	69.56
francia frank, 20%-os sz.-kvóta	8.-
francia frank, 30%-os kvóta	8.10
holland forint, 30%-os kvóta	167.00
belgas, 30%-os	51
szvédkorona, 30%-os kvóta	76

A B) lista kompenzációs árfolyamai: font angol árukra 1500 lej font más államok áruira 1215 „ font angol gyarmatok áruira 1210 „

APRÓ HIRDETÉSEK

Kombinált festett puhafaszekrényt keresek megvételre. Cím a kiadóban.

Francia nyelvtanáró középiskolások korrepetálását vállalja. Cím a kiadóban.

Zsidó uricsalád komfortos fürdőszobás lakásában középiskolás diákru teljes ellátást kaphat. Cím a kiadóban.

Vendéglői praxszissal bíró, középkorú, per-fekt, ügyes izr. szakácsnő szept. 1-re keresetk. Cím a kiadóban.

Utlevél ügyben (a katonai iratok megszerzésére, vagy a kérdés bármilyen más ágazatára vonatkozólag) jogtanácsot és szakszertű utmutatást ad specializált ügyvéd. Válaszbélyeggel ellátott levelekre részletesen és kimerítően válaszolok. Leveleket „Utlevél” jelíggre az Uj Kelet fiókiadóhivatala Oradea, Str. Millerand 4 továbbít.

Jölmönő pékség garantált egzisztenciával szeptember 1-re kiadó. Rosenberger Dávid, Medias.

Palesztinai „Corona” beretvapenge olcsó és tartós. Kérje minden szaktisztben.

Eladó egy 20 HP félstabil, jó állapotban levő gőzgép, szeptember végéig üzembem megtekinthet. Cím: Léb Iosif Osorhei p. Olpret. Jud. Somes.

Keresek azonnali felvételre nyersbőr szakmában munkást, aki igen jól érti a nyersbőr szakmát és nőtlen legyen. Fizetés megegyezés szerint. Cím: Samuel Feig, Vulcan.

Кשר פטרון libákat viszonteladóknak olcsón szállít Weisz Moritz Diosig.

Nagyváradon középiskolás 2-3 diákok elvállalok elsőrangú ortodox teljes ellátásra, szigorú felügyelet és angol, héber, német nyelvtanítással. Weisz Kálmán Oradea, Str. Tache Ionescu 36.

Különbejárati elegánsan butorozott szoba fürdőszobahasználattal kiadó. Str. Barițiu 2. II. emelet.

ENGLISH CORRESPONDENCE-CLERK being enabled for Roumanian, English, German correspondence-leading and all kinds office-works wants suitable post. Demands to this paper's Oradea Ooffice Str. Millerand 4.

Zsidó uricsaládnál 1-2 diáklány teljes ellátást kaphat. Cím a kiadóban.

Elvállalnék jobb fiukat teljes ellátásra, akiket jesiva tananyaggal lelkiismeretesen oktatnék. Modern héber nyelvtanítás. Magánaton a helybeli liceumban a középszintű nyelvtanítást végtehetik. Válaszbélyeges megkereséseket kérek! Pollák főrabbi Beius, Jud. Bihor.

A

Felfokozott érdek szerte azt a furcsa esére vértelen eszköz vesebben folyik Göb német propaganda Stephan King-Hall vélemény szöszölőjét

A birodalmi lapok nap-nap után olvas Commander Steph szont sohase látnak jain napvilágot, az volna a vezető német ismerősöknek, kére a megfélemlített annak, aki válaszol nek bemutatni Cor ujjabb levelét magy tárt nem füzün, ban van megalkotni lógiai beállítottsága körülményei szerint Ime a level. Erd

Kedves német ch Mit szól hozzá, tünk az utóbbi időbe Ki hitte volna, h diühöngeni fognak, hogy én, Stephen néhány német pol peink közti tartós vegtem velük...

A „Völkischer Be ger” és a „Hambur előljárt a csuf lár akár oldalakon ke juk címét is, amel lunk legalább is, sértés kritériumát, ebből is megérti m hogy a náciának r tatlan levelezetése nyujt Önnek is m met.

Sohse igazsagm Hisz csak párezer zelőerő nélküli h akiknek — reméle elkobozni e levelek ban, ha mégis val embernek sikerülne pályesen kijelentem nem kért fel senki Az, hogy mégis re akik válaszoltak r

A legjobb vicc nak is küldtem le tek is, az Isten ezt a számarágó mível támasztották kérelmet? Nem? tapo titkosdőrés a pártmagyagokat vannak spidlik, e szik. Most már e lam is kislüljön, márkáiból éldegele ság...

Ami a leveleim illeti, — na-ná! nek úgy se említe tük egyet, amelye mesélésre. Ennek berlini professzor gel azt hánya a köztudomás szerim legembertelenebb példát is. Szemblye tuléte a „Blücher cirkáló katasztróf angol flotta súly nál lefolyt tenger csetlén flótás azt nár ur meg el is „Blücher” menekül az angol csatahaj tukból kivetkőzött sem volt kimentek ben lévő németek a legmulatságosab igen tisztelt barát ták ki a hideg fül jában elmesélni e parányi rendezési ható. Tekintve „Southampton” tözkodott a kritir em a való tényé kép történt: A „Blücher” bámula kedett az angol érte s amikor sü angol egység, k parancsot kapott

A legújabb King-Hall levél

Nem lesz új München! — írja szenzációs új levelében a volt angol tengerésztiszt

Felfokozott érdeklődéssel kísérik világszerte azt a furcsa párbajt, ami — szerencsére vértelen eszközökkel, — de annál hevesebben folyik Göbbels doktor, a hivatalos német propaganda teljhatalmu irányítója és Stephen King-Hall parancsnok, a „brit közvélemény szószólója” között.

A birodalmi lapok vonatkozó kirohanásait nap-nap után olvashatja, aki kíváncsi rá, Commander Stephen King-Hall levelei viszont sohase látnak a német újságok hasábjain napvilágot, az tulságos kényvelmetlen volna a vezető német köröknek. Csak bizalmas ismerősöknek, vigyázva adják kézről-kézre a megfélemlített német polgárok s jaj annak, aki válaszolni merne rájuk.

Alább módomban van olvasóinknak elsőnek bemutatni Commander King-Hall legújabb levelét magyar fordításban; kommentárt nem fűzünk hozzá, mindenkinek jogában van megalkotni, szabad véleményét ideológiai beállítottsága, érzései, faja és egyéb körülményei szerint.

Íme a levél. Erdemes elolvasni:

Ki hitte volna

Kedves német olvasó!
Mit szól hozzá, milyen híres emberek lettek az utóbbi időben mi ketten, Ön meg én? Ki hitte volna, hogy az újságjaink ennyire dühöngeni fognak azon az egyszerű tényen, hogy én, Stephen King-Hall, levelet írtam néhány német polgárnak és ezekben a népek között tartós béke lehetőségeiről csevegtem velük...

A „Völkischer Beobachter”, a „Lokalanzeiger” és a „Hamburger Tageblatt” különösen előjárt a csuf lármbában, de felsorolhatnám akár oldalakon keresztül mindegyik újságjuk címét is, amelyeknek a hangja, — nálunk legalább is, — már kimeríti a becstelenséget kritériumát. Kedves barátom, már ebből is megértem még a német pályásbaba is, hogy a néciákat mennyire kínos az én ártatlan levelezgetésem, amely most módot nyújt Önnek is megismerni az én nézeteimet.

Sohse igazgasson bennünket ez a dolog! Hisz csak pázezer korlatolt és teljesen képzőelérő nélküli hivatalnok-alakról van szó, akiknek — remélem, — nem fog sikerülni elkobozni e leveleket. Arra az esetre azonban, ha mégis valamelyik derék „Gestapo”-embernek sikerülne elfogni e sorokat, ünneppélyesen kijelentem, hogy Németországban nem kért fel senki se e levelek elküldésére. Az, hogy mégis rengeteg azoknak a száma, akik válaszoltak rájuk, más lapra tartozik.

A legjobb vicc

A legjobb vicc volt, hogy néhány főnöcnak is küldtem leveleket, sőt egyesek feleltek is, az Isten szerelmére, hagyjam abba ezt a szamárságot! Érdekes, ugy-e? S tudja, mivel támasztották alá valóban lekötözött kérelmüket? Nem? Azt irták, hogy a Gestapo titkosrendőrei már túlóráznak és még a párttagyúságokat is ellenőrzik. Sőt, már vannak spiclik, akik a Gestapo-t is fűrkészik. Most már csak az hiányzik, hogy rólam is kislüljön, hogy a Gestapo kiizzadt márkáiból éldegélek. Mit lehet tudni manapég...

Ami a leveleimre beérkezett válaszokat illeti, — na-ná: nem kell idegeskedni, nevetek úgy se említek meg, — találtam közülm egyet, amelynek tartalma érdemes az elmesélésre. Ennek elkövetője egy igen előkelő berlini professzor volt. Nagy böbeszédűséggel azt hánnya a szememre, hogy az angol, köztudomás szerint, a világ legvérengzőbb, legembertelenebb fajtája. Felhoz erre egy példát is. Személyesen ismer egy embert, aki túlélt a „Blücher” nevű német páncélos dikkáló katasztrófáját, amelyet 1915-ben az angol flotta súlyosított el a Dogger-Banknál lefolyt tengeri csatában. Ez a szerencsétlen flótás azt állítja, — és a német tanár ur meg el is hiszi neki, — hogy a „Blücher” mekkoró legénységére rálótték az angol csatahajókról és az emberi mivoltukból kivetkőzött briteknek eszik ágában volt kimenteni a kétségbeesett helyzetben lévő németeket. Ebben a történetben az a legmulatságosabb, hogy a professzor ur igen tisztelt barátját mégis az angolok húzták ki a hideg fürdőből s csak így volt módjában elmesélni ezt a szép költeményt. Ez a parányi rendezési hiba azonban megbocsájtatható. Tekintve, hogy csekélységem épp a „Southampton” nevű brit csatahajón tartózkodott a kritikus időben, pontosan ismerem a való tényállást. A dolog a következőképp történt: A nehéz ágyúkkal felszerelt „Blücher” bálumlatramító vitéséggel veredkedett az angol tuleróvel. Több teltalálata érte s amikor süllyedni kezdett, több kisebb angol egység, köztük a „Southampton” is, parancsot kapott az elpusztított német cir-

káló legénységének kimentésére. Alig értünk azonban a közelbe, egy alacsony szálló, nagy német Zepplin tünt fel és hevesen bombázni kezdett bennünket. Mi is célba vettük a léghajót, mire az újabb bombákat dobott. Sajnos, menekülni voltunk kénytelenek s így csak kevés németet húztunk ki a vízből.

Hogyan keletkezik egy félreértés

Kérem, gondolja csak nyugodtan át a helyzetet... Amikor otthon elmeséltem a dologot, az emberek felháborodtak: „— Mégis csak sok... A németek bombákat hajigálnak rátk, amikor az embereiket akarják kimenteni.” — Én aztán megmagyaráztam, hogy a sűrű felhők közt manőverező Zepplinnek nem tudhatták, miben fázadozunk odalent. A Zepplin parancsnokát arról értesítették, hogy itt és itt tengeri útközött folyik. Brit hajókat látott, tehát ledobta ránk a bombáit. Mindez világos. Az az ember meg, akiről szó van (jelenleg Berlinben él) versenyt uszort az életéért. Egyszerre csak hallja a mi léghajó-útegeink lövöldözését és látja a lövedékek lecsapódását maga körül a vízben, amelyek a Zepplin bombái is lehetnek, de a felhőbe burkolt léghajót nem látja. Ha az ember félholtan lubickol a tengerben, maga elé néz és „hisz kedve az eget fűrkésni. Kézenfekvő hát, ha ezt mondja: „Kedves fickók ezek az angolok, vígan puskáznak rám, a fegyvertelen hajótöröttre biztonságos páncéltornyaikból.”

Amit elmeséltem, nagyszerű példája annak, hogy mily könnyen félreérthetik egymást a legbecsületesebb és legjobb szándékú emberek is. Viszont a nemzetek közt keletkezett félreértések legtöbbször is tényekkel alátámasztva, hanem pusztán kitalálások alapján jött létre.

Valaki például azt írta nekem az egyik nagy német városból, hogy elég csuf dolog, ha Nagy-Britannia csak azért akarja megsemmisíteni a Harmadik Birodalmat, mert nem tür meg egy gazdag Németországot. Ez az ur bizonyosan nem hinne nekem, akár hányszor is ismételném: téved, barátom, Anglia legnagyobb örömeire szolgálja egy virágzó és megelégedett Németország. Hiába mondanám, hogy ostobaságot beszél, mert mindkét nép érdekében való volna egymás közötti kereskedelmi forgalmunknak lehető legnagyobb kibővítése.

Tény, a helyzet Maguknál igen súlyos, ha a birodalmi kormány hivatalos kimutatásait nézzük. A mezőgazdaságban különösen furcsa a dolog. Ön is hallott már biztosan arról, hogy Németországban súlyos munkáshiány van s hogy a földjük megmunkálásánál holland, olasz, — sőt horribile dictu — lengyel munkaerőre is rá vannak utalva. Még nem is olyan rég azt hangzottak a nácivezerek, hogy az asszonyoknak otthon a helyük s semmi keresnivalójuk sincs a gyárakban. Ma mindez már csak a szép gyermekmesék világába tartozik: „Hol volt, hol nem volt, sok-sok esztendővel ezelőtt...” Ez is egyike lett azoknak a szép elméleteknek, amiket a nácik oly ügyesen félredobnak, ha már nem illik be a programjukba.

Nekünk, angoloknak azonban sehogyse megy a fejünkbe, hogy míg Maguknál egyrésztől oly nagy munkáshiány tapasztalható, másrésztől meg a vezetőik azon panaszkodnak, hogy Németország tulzsuftolt és új, újabb „életér”-re van szüksége.

Miért menesztették Schachtot

A magam részéről nem hiszem, hogy Németország már is közel állna a gazdasági összeomláshoz. Bár kétem, hogy még egy évig is kibírják a mai irtózatos fegyverkezési programjuk keresztülérőszakolását. A nyersanyagokkal már is bajok vannak. Sokat kell bevinniük s ezért csak kivitellet fizethetnek. Mint a Führer mondta: „Németország vagy exportál, vagy meghal!” Igaza van. Schacht doktor előrelátta mindezt, ha a Birodalom tovább halad az önellátás útján. Figyelmeztette is a Vezért és hálából — kidobták.

Schacht Hjalmar kivételesen tehetséges és okos férfiú. Ezért tartja magát most a háttérben. A szükségszerűen bekövetkezendő nagy összeomlás után szükség lesz rá.

Igaz, hogy nálunk, Angliában is felvirrad egyszer a nap, amikor már nem lehet tovább bírni a fegyverkezések mammutköltségeit. De kétségtelen, hogy maguk előbb összeomlanak. Ezt nem azért mondom, mintha kételkednék vasakarattukban, vagy bátorságukban. Mert ebben aztán felülmulhatatlanok! De Maguk már jóval hamarabb belefogtak a rémes versenybe. Már is elértek az erőfeszítések tetőpontjára és már most nehézzé az a csupontot megtartaniok és megakadályozni az iram szükségszerű lanyhulá-

sát. Mi később kezdtük s még alig érkezünk el csúcsteljesítményünk egyharmadához. Ma még csak 900.000.000 fontot (kb. 540 milliárd lejt) adunk ki évente a fegyverkezésre, de ez még fokozható. Ha nem hagyjuk abba, 1942-ben, de legjobb esetben 1943-ban mi is ott leszünk, ahol ma Maguk vannak: a bajokban. Meg aztán gazdaságilag mi jobban bírjuk. S ez igen fontos.

A feszültség már nem tarthat soká

Nem kell elfelejteni azonban, hogy ha mi kimerülünk, mi biztosak vagyunk benne, hogy a hátunk megöngött áll az USA óriási nyersanyag és pénzraktaléka. Abban viszont erősen kételkedek, hogy Maguknak Szovjet-Oroszország hasonló segítséget fog nyújtani. Sokan épp az ellenkezőjéről vannak meggyőződve. Ha nyitott szemmel nézünk, rájövünk, hogy két dolog lehetséges: A Birodalom mai rendszere egy szép napon vagy háborút indít ellenünk, vagy pedig egyezkedni kénytelen velünk háboru nélkül.

Ez a feszültség már nem tarthat soká. Ha Hitler Adolf békét akar, le kell ülnie velünk a tárgyalóasztalhoz. Es ezen a konferencián ha kapni akar, neki is adnia kell valamit.

München soha vissza nem tér többé! Lehet, hogy egy későbbi, boldog kor történelmiről azon a véleményen lesznek, hogy a müncheni diktátum jóvátette a versaillesit és így a világ megbolygatott egyensulya ismét helyreállt. Göbbels doktor szives volt elismerni, hogy Münchenben Önök diktáltak. S bizonyára arra is emlékezni fog, hogy Hitler Chamberlain szemébe mondta Berchtesgadenben, hogy ő kész egy újabb világháborúra is, ha az utjába állnak. Kissé különös szavak ezek annak a férfinak a szájából, aki állandóan békevégyát hangoztatja. Prága kellett neki! Cskhogy akkoriban volt olyan óvatoss, hogy ezt nem mondta ki! Vajjon miért? Mert még emlékezett csak a csehekre! — Saját füleimmel hallottam, amikor Henlein Konrád, a szudetanemetek vezére kijelentette, hogy a szudetak nem óhajtanak beletartozni egy nemzeti szocialista Németország keretibe. Ok csak még több szabadságot szerettek volna Csehszlovákiában. Mégis minden angol belenyugodott, hogy uralkodjanak a nácik a szudetákon, majd meglátják s megérzik a saját bőrükön milyen is az.

Egy kardinális hiba

De Prága bekebelezése és a csehek elnyomása több volt a bűnnél, kardinális hiba volt! Mindenki tudja, hogy a csehek nemzeti öntudatát nem lehet megtörni. Ez ostobaság volt a nácivezértől! Magukra irányították az egész világ gyanakvását, beleértve ebbe olasz szövetségeseiket is, mindez, hogy nyolc millió cseh a Birodalomhoz tartozzék! Szép kilátások a jövőre! Féltő, hogy a nácik semmit sem tanultak 1914-től!

Ha aztán Hitler mégis leülne velünk a zöldsasztalhoz, hogy nyugodt, nemzetközi összeműködéssel békés megoldást találjunk közös problémáink számára, mi lesz az egész náci-rendszerrel? Vajjon nem-e csak a krízis szülte ezt a rendszert? S mi lesz a jövője, ha elmúlt a krízis? Nem-e fogják vajjon azt mondani a németek: „pokolba az SS-legényekkel, a Gestapo-val és az összes párttagyúságokkal! Mit dolgoznak ezek tulajdonképpen a pénzükhért?” — A válasz mindegyre egész biztosan olyan lesz, hogy nagytakarítást kell csinálni a saját házuk táján. Köztudomás szerint Göbbels doktor a legnépszerűtlenebb ember egész Németországban. Mit csinál majd? Felül egy gyors repülőgépre és Angliába száll. Itt már meg is van jövődő foglalkozása. Kíváncsi rá? Megmondom: természetesen kabarégazgató lesz. Ha tisztességesen viseli magát, még viheti is valamire.

Remélhetőleg rövidesen hallok Magáról, addig is sok üdvözzel:
Stephen King-Hall

P. S.: — Epp most figyelmeztettek a németek nagy többségének abbéli bálhiedelmére, hogy Hitler épp úgy vért nékül fogja megoldani a lengyel-kérdést, mint ahogy a cseh problémát megoldotta. Sokan azt mondják Maguknál: „— Nem minden egyes alkalommal lesz ilyen szerencséje!” Hát kérem,

bátran leszögezhetjük: Egész Nagy-Britanniában és csaknem mindenütt a világon tudják, hogy a következő alkalommal már nem lesz többé szerencséje!

Még egyszer nem lesz úgy, mint a mult szeptemberben!

St. K.-H.
(Rgy.)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGÓ MUSORA:

Nincs uborkaszegző! Slágereink felhalmozódása miatt csak 3 napig: Szomorúságának éneke. Főszerepekben: Tilly Losch, az Edes anyaföld és Szentiványi áom főszereplőjével és Ann Neagle.

A CAPITOL MOZGÓ MUSORA:

Premierslágér! Háboru és béke. Főszereplők: Dita Parlo, Francoise Rosay és John London. A film előtt szenzációs Paramount világhírű.

A SELECT MOZGÓ MUSORA:

Aloma. Dorothy Lamour, a feledhetetlen Dzsungel királynője legújabb filmje, amelyben egy exotikus színésznő szerepét játssza és elénekli Amerika legnépszerűbb két dalát: Blue Nightfall és Juniors. Izgalmas tartalom, gyönyörű felvételek. Főszerepekben: Lloyd Nolan és Tito Guizar argentinai énekes. Múson kívül hangos híradó.

AZ URANIA MOZGÓ MUSORA:

Olimpiád teljes mű két rész egyszerre. Egyetlen film, mely a népek ünnepeiről készült 1936-ban. Ezt a tökéletes művet mindenkinek látnia kell. Múson kívül hangos híradó.

A RIO MOZGÓ MUSORA:

Mindennap 3, 6 és 9 órai kezdettel az évad legnagyobb filmóriása: I. A hindu sir-emlék. II. Az esnapuri tigris. Mindkét rész egy előadásban. Monumentális rendezési filmláger. Fősz.: La Jana, Kitty Jantzen, Hans Stüwe és Theo Lingen. Ezen filmnél a kedvezményes jegyek nem érvényesek. Helyárak: 14 plusz 5 lej.

A THALIA MOZGÓ MUSORA:

Ma nagy premier! A szezőn meglepetése! Szenzációs kettős műsor: I. Shirley Temple, a világ kedvencének legújabb slágerfilmje! Shirley megmúnt Amerikát. II. Sóbányák rabjai. Victor Mac Laglen és Peter Lorre világhírnéje és a legújabb Metro híradó. Minden előadáson fellép Shirley európai riválisa, Gerő Borcsa, a magyar szinpadok delegetett csodagyermek. Előadások: 3, 6 és 1/2 10 órakor.

RÁDIÓ-MŰSOR

Péntek, augusztus 18.

Bucuresti. 7: Torna, hírek, hangemezek, étrend, közlemények. 12: Hanglemezek. 13: Pontos időjelzés, sportközlemények, vízállás-jelentés. 13.05: A rádió szalonzenekara. 13.45: Mit nézzünk meg? 13.53: A szalonzenekar folytatása. 14.10: Hírek. 14.30: Szalonzenekar. 15.10: Időszériu események. 16: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Előadás az angol irodalmi életről. 19.17: Hanglemezek. 20: Ion Cocea irodalomtörténeti előadása. — 20.15: Cristoforeanu asszony éneke. 20.40: Gordonkahangverseny. 21.05: Rossini: Sevillai borbély című operája hanglemezekről. Közben kb. 21.45—22: Sportközleményekről. 22.50—23.05: Hírek. 23.45: Hírek francia, német és olasz nyelven.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 13.10: Petry Kató, az Operaház tagja, énekel, zongorán kíséri Pongrácz István. Kiss Judit zongorázik. Közben kb. 13.40: Hírek. 14.30: A rádió szalonzenekara. 15.30: Hírek. 18.30: Katona-induló. 19.30: Sportközlemények. 20.15: Hírek. 20.25: A Budapesti Hangverseny Zenekar. 21.30: Lionardo da Vinci repülőgépe. Hangjáték. 22.40: Hírek. 23: Közvetítés a Gellért szállóból. 24.25: Strauss Richard szimfónikus közleményének közvetítése hanglemezekről. 1.05: Hírek.

Bank
nyamai:
141.52—143.50
862.40—872.75
863.09—873.44
75.97—77.14
31.95—32.43
3.78—3.86
40.50—41.50
25—27
4.68—4.77
4.68—4.77

Alomba hoz-
tartottak,
vették árfo-
ta 1440—1480
1060—1070
302
69.56
8—
8.10
167.00
51
76

rtolyamai:
— 1500 lej
— 1215 „
— 1210 „

nynt keresek

tolások kor-
ban.

rdoszábas la-
teljes ellátást

zépkoru, per-
1-re keres-

tok megszer-
és ágaza-
és szakszertű
éd. Válasza-
étesen és ki-
„Utlevél” jel-
tala Oradea,

zisztenciával
berger Dávid.

enge olcsó és
en.

g állapotban
ég üzembem
f Osorhei p.

versbőr szak-
i a nyersbőr-
és megegye-
Vulcan.

onteladókna
g.

3 diáktól el-
és ellátásra,
néber, német
Oradea, Str.

rozott szoba
r. Bariju 2.

CLERK

correspon-
office-works
nds to this
fillerand 4.

any teljes el-

s ellátásra,
kismertesen
ktatás. Ma-
közposztá-
es megkere-
Boius, Jud.

